

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ
СЛОВНИК

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

**ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО
У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ
ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК**

КИЇВ -2022
ІПО НАПН УКРАЇНИ

УДК 377/378:005.591.452-027.542-027.551(038)

Д 36

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Інституту професійної освіти НАПН України
(протокол № 7 від 30 червня 2022 р.)*

Р е ц е н з е н т и :

Герлянд Т. М., доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач лабораторії технологій професійного навчання Інституту професійної освіти НАПН України, м. Київ

Супрун В. В., кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту освіти та права Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ.

Д 36 Державно-приватне партнерство у сфері професійної (професійно-технічної) освіти: термінологічний словник / Д. А. Вороніна-Пригодій В. В. Попова, О. П. Радкевич, О. В. Слободяник, Я. О. Чепуренко; за голов. ред. В. О. Радкевич, С. Г. Кравець. – Київ: Інститут професійної освіти НАПН України, 2022. – 60 с.

ISBN 978-617-95280-6-4

Термінологічний словник містить базові поняття для розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти. Зміст понять структуровано за тематичними розділами в освітньому, економічному, правовому, управлінському та європейському вимірах.

Видання адресоване розробникам державної освітньої політики, представникам органів місцевого самоврядування, керівникам навчально (науково)-методичних центрів (кабінетів) професійно-технічної освіти, закладів професійної (професійно-технічної) освіти, педагогічним і науково-педагогічним працівникам, науковцям, аспірантам, докторантам, стейкхолдерам, представникам підприємств і громадських організацій.

УДК 377/378:005.591.452-027.542-027.551(038)

ISBN 978-617-95280-6-4
<https://doi.org/10.32835/978-617-95280-6-4/2022>

© Інститут професійної освіти НАПН України, 2022
© Вороніна-Пригодій Д. А.
© Попова В. В.
© Радкевич О. П.,
© Слободяник О. В.
© Чепуренко Я. О.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
Розділ 1. Розвиток професійної (професійно-технічної) освіти на засадах взаємозв'язку із ринком праці.....	6
Розділ 2. Економічні основи державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти	18
Розділ 3. Правове регулювання державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти	26
Розділ 4. Управління розвитком професійної (професійно-технічної) освіти на засадах державно-приватного партнерства	37
Розділ 5. Публічно-приватне партнерство в країнах Європейського Союзу..	48

ПЕРЕДМОВА

Процеси реформування професійної (професійно-технічної) освіти в Україні характеризуються взаємозв'язком із ринком праці на засадах державно-приватного партнерства та з урахуванням кращих міжнародних практик. Організаційно-правові засади взаємодії держави та приватних партнерів відображені у законодавстві з питань економічної, регуляторної політики та підприємництва (Закон України «Про державно-приватне партнерство» (2010, Липень 01), постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання організації здійснення державно-приватного партнерства» (2011, Квітень 11), Концепція розвитку державно-приватного партнерства в Україні на 2013-2018 роки (2013, Серпень 14) та ін.), а також у спеціальному освітньому законодавстві (Закон України «Про освіту» (2017, Вересень 05), «Про професійну (професійно-технічну) освіту» (1998, Лютий 10), Концепція реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року (2019, Червень 12) та ін.).

Сучасні процеси трансформації та технологізації національної економіки, а також інтернаціоналізація освіти і науки, розширення професійної мобільності людського капіталу тощо – зумовлюють виникнення нових знань, заміну, переосмислення та оновлення відомих понять, що відображають їх суть і структуру в освітньому, економічному, правовому, управлінському та європейському вимірах.

У тематичних розділах термінологічного словника «Державно-приватне партнерство у сфері професійної (професійно-технічної) освіти» на доступному рівні розкрито як усталену термінологію, так і нові поняття щодо сучасних тенденцій розвитку професійної освіти, системи професійних кваліфікацій, економічних та правових основ державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти; управління закладом професійної (професійно-технічної) освіти на засадах державно-приватного партнерства; представлено зміст понять, що використовуються в розвитку публічно-приватного партнерства в країнах Європейського Союзу.

Перший розділ «Розвиток професійної (професійно-технічної) освіти на засадах взаємозв'язку із ринком праці» присвячений висвітленню особливостей організації державно-приватного партнерства у закладах професійної (професійно-технічної) освіти (упорядник – *Слободяник Олександр Васильович*, старший науковий співробітник лабораторії зарубіжних систем професійної освіти і навчання Інституту професійної освіти НАПН України, кандидат педагогічних наук);

У другому розділі «Економічні основи державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти» представлено термінологію щодо економічних та фінансових аспектів реалізації державно-приватного партнерства та їх соціальних наслідків (упорядник – *Попова Валентина Вікторівна*, провідний науковий співробітник лабораторії зарубіжних систем професійної освіти і навчання Інституту професійної освіти НАПН України, доктор економічних наук, професор);

Третій розділ «Правове регулювання державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти» розкриває поняття щодо форм і способів державно-приватного партнерства з дотриманням нормативно-правових основ (упорядник – *Радкевич Олександр Петрович*, старший науковий співробітник лабораторії зарубіжних систем професійної освіти і навчання Інституту професійної освіти НАПН України, доктор педагогічних наук, старший дослідник);

У четвертому розділі «Управління розвитком професійної (професійно-технічної) освіти на засадах державно-приватного партнерства» висвітлено термінологію щодо мотиваційних, організаційних та інноваційних методів і форм управління в сучасних умовах (упорядник – *Чепуренко Янна Олексіївна*, старший науковий співробітник лабораторії зарубіжних систем професійної освіти і навчання Інституту професійної освіти НАПН України, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник, доцент);

П'ятий розділ «Публічно-приватне партнерство в країнах Європейського Союзу» містить перелік термінів, що є спільними для використання у розвитку публічно-приватного партнерства в європейських країнах (упорядник – *Вороніна-Пригодій Дар'я Анатоліївна*, молодший науковий співробітник лабораторії зарубіжних систем професійної освіти і навчання Інституту професійної освіти НАПН України).

Видання адресоване розробникам державної освітньої політики, представникам органів місцевого самоврядування, керівникам та працівникам органів управління освітою, закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої, післядипломної педагогічної освіти, навчально (науково)-методичних центрів (кабінетів) професійно-технічної освіти, науково-педагогічним і педагогічним працівникам, науковцям, аспірантам, докторантам, стейкхолдерам, представникам підприємств і громадських організацій, слухачам курсів підвищення кваліфікації та усім заінтересованим особам.

Розділ 1. РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ІЗ РИНКОМ ПРАЦІ

Автономія – право суб'єкта освітньої діяльності на самоврядування, яке полягає в його самостійності, незалежності та відповідальності у прийнятті рішень щодо академічних (освітніх), організаційних, фінансових, кадрових та інших питань діяльності, що провадиться в порядку та межах, визначених законом. Держава гарантує академічну, організаційну, фінансову і кадрову автономію закладів освіти; її обсяг визначається Законом України «Про освіту» (2017, Вересень 05), спеціальними законами та установчими документами закладу освіти (Про освіту: Закон України, 2017; Кремень (Ред.), 2021);

Відповідальність – характеристика відносин у державно-приватному партнерстві, визначає спрямованість цього процесу відповідно до об'єктивних законів розвитку суспільства, рівня освіти і культури; ґрунтується на ставленні до об'єкта діяльності, до самої діяльності, до результату діяльності. У розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти заклади професійної (професійно-технічної) освіти, громадські та політичні організації, громади, бізнес-структури тощо несуть громадянську відповідальність (Кремень (Ред.), 2021, с. 126);

Галузеві ради з розроблення професійних стандартів – робочий орган, що утворюється за галузевою ознакою з метою розроблення професійних стандартів та може здійснювати свою діяльність із статусом юридичної особи або без такого статусу. Склад галузевої ради з розроблення професійних стандартів формується та затверджується її засновником (засновниками). Галузева рада з розроблення професійних стандартів має право: створювати кваліфікаційні центри; брати участь у розробленні стандартів освіти; ініціювати обґрунтовані зміни до професійних стандартів та стандартів освіти; взаємодіяти із закладами освіти, іншими суб'єктами освітньої діяльності у питаннях освітніх і професійних та часткових професійних кваліфікацій; брати участь у розробленні освітніх програм або проводити їх незалежну експертизу (Про Освіту: Закон України, 2017);

Державний стандарт професійної (професійно-технічної) освіти – це сукупність державних вимог до змісту професійної (професійно-технічної) освіти, рівня кваліфікації випускника закладу професійної (професійно-технічної) освіти та освітнього рівня вступників; визначає вимоги до результатів навчання здобувачів освіти відповідного рівня, обов'язкових компетентностей, змісту професійної (професійно-технічної) освіти, освітнього рівня вступників, рівня кваліфікації випускника закладу професійної (професійно-технічної) освіти, загального обсягу навчального навантаження, переліку основних засобів навчання; базується на компетентнісному підході, який передбачає формування у здобувача освіти обов'язкових ключових, загальних та професійних компетентностей. Під час

розроблення державних освітніх стандартів з конкретних професій використовуються професійні стандарти, а у разі їх відсутності – кваліфікаційні характеристики професій з урахуванням вимог/потреб ринку праці. Державні освітні стандарти з конкретних професій є основою для розроблення освітніх програм закладами професійної (професійно-технічної) освіти, підприємствами, установами та організаціями, що здійснюють первинну професійну підготовку, професійне (професійно-технічне) навчання, перепідготовку, підвищення кваліфікації кваліфікованих робітників. Вони є обов'язковими для виконання усіма закладами професійної (професійно-технічної) освіти, підприємствами, установами та організаціями, незалежно від їх підпорядкування та форми власності, що здійснюють підготовку кваліфікованих робітників і видають документи відповідно до державного зразка (Про Професійну (професійно-технічну) освіту: Закон України, 1998; Про Затвердження Державного Стандарту професійної (професійно-технічної) освіти: Постанова Кабінету Міністрів України, 2021);

Державно-громадське партнерство в освіті – це взаємодія органів державної влади, органів місцевого самоврядування з громадськими організаціями, іншими інститутами громадянського суспільства з метою ухвалення ефективних управлінських рішень та задоволення суспільних інтересів у сфері освіти. До державно-громадського партнерства у сфері освіти належать усі учасники освітнього процесу (Кремень (Ред.), 2021, с. 214);

Державно-приватне партнерство у сфері освіти і науки – передбачає: спільне фінансування закладів освіти, а також юридичних і фізичних осіб, які провадять освітню діяльність; утворення та/або спільне фінансування і розвиток баз практичної підготовки; утворення та/або спільне фінансування і експлуатацію інноваційних підприємств (інноваційний центр, технопарк, технополіс, інноваційний бізнес-інкубатор тощо) на базі існуючих закладів освіти; розроблення і розвиток сучасних технологій освіти, навчання; професійно-практичну підготовку; запровадження спільних програм фінансування підготовки фахівців тощо; здійснення заходів щодо соціального захисту та поліпшення житлових умов працівників системи освіти та здобувачів освіти (Про Освіту: Закон України, 2017);

Дуальна форма здобуття професійної освіти – спосіб здобуття професійної освіти, що передбачає поєднання навчання осіб у закладах освіти з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття відповідної кваліфікації на основі договору про здобуття професійної освіти за дуальною формою (Про затвердження Положення про дуальну форму здобуття професійної (професійно-технічної) освіти: Наказ МОН України, 2019);

Заклад професійної (професійно-технічної) освіти – це заклад освіти, що забезпечує реалізацію потреб громадян у професійній (професійно-технічній) освіті, оволодінні робітничими професіями, спеціальностями,

кваліфікацією відповідно до їх інтересів, здібностей, стану здоров'я (Про професійну (професійно-технічну) освіту: Закон України, 1998);

Здобувачі освіти – вихованці, учні, студенти, курсанти, слухачі, стажисти, аспіранти (ад'юнкти), інші особи, які здобувають освіту за будь-яким видом та формою здобуття освіти (Про Освіту: Закон України, 2017);

Кваліфікаційна атестація – є вихідним або проміжним контролем відповідно у формі державних кваліфікаційних іспитів або кваліфікаційних іспитів на завершальному етапі певного проміжного ступеня навчання й має на меті встановлення готовності осіб, які здобувають професійно-технічну освіту, самостійно виконувати комплекс робіт чи певну роботу з обраної професії, спеціальності та спеціалізації відповідного розряду (класу, категорії) (Про Положення про порядок кваліфікаційної атестації та присвоєння кваліфікації особам, які здобувають професійно-технічну освіту: Наказ Міністерства праці та соціальної політики України та МОН України, 1998);

Кваліфікаційний рівень – структурна одиниця Національної рамки кваліфікацій, що визначається певною сукупністю компетентностей (результатів навчання), які є характерними для кваліфікацій відповідного рівня (Про затвердження Національної рамки кваліфікацій: постанова Кабінету Міністрів України, 2011);

Кваліфікаційний центр – суб'єкт, уповноважений Національним агентством кваліфікацій здійснювати оцінювання і визнання результатів навчання, здобутих особами шляхом формальної, неформальної або інформальної освіти, присвоєння та/або підтвердження відповідних професійних кваліфікацій, визнання відповідних професійних кваліфікацій, здобутих у інших країнах, на підставі сертифікату про акредитування такого кваліфікаційного центру, і внесений до Реєстру кваліфікаційних центрів у складі Реєстру кваліфікацій; суб'єкт, уповноважений на оцінювання і визнання результатів навчання осіб (зокрема, здобутих шляхом неформальної чи інформальної освіти), присвоєння та/або підтвердження відповідних професійних кваліфікацій (повних та часткових) (Про затвердження Типового положення про кваліфікаційний центр: Наказ МОН України, 2021; Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо функціонування національної системи кваліфікацій: Закон України, 2022);

Кваліфікація – визнана уповноваженим суб'єктом та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання); офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважений компетентний орган встановив, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) за заданими стандартами; визнана уповноваженим суб'єктом та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання); кваліфікації за обсягом класифікуються на повні та часткові, за змістом – на освітні та професійні. (Про освіту: Закон України, 2017; Про затвердження Національної рамки

кваліфікацій: Постанова Кабінету Міністрів України, 2011; Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо функціонування національної системи кваліфікацій: Закон України, 2022);

Професійна кваліфікація (повна) – визнана суб'єктом, уповноваженим на оцінювання і визнання результатів навчання осіб та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей та/або результатів навчання, що дозволяють виконувати трудові функції. Наявність у особи повної професійної кваліфікації дозволяє їй виконувати повний набір трудових функцій в межах такої кваліфікації, одного або декількох видів занять (професій). Професійні кваліфікації (повні) присвоюються, визнаються і підтверджуються суб'єктами, уповноваженими на це законодавством, зокрема суб'єктами освітньої діяльності (Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо функціонування національної системи кваліфікацій: Закон України, 2022);

Кваліфікація часткова – частина компетентностей відповідного рівня Національної рамки кваліфікацій, що визначені відповідним стандартом, які особа набула та здатна продемонструвати; часткова професійна кваліфікація свідчить про здобуття особою частини компетентностей та/або результатів навчання, які визначені відповідним освітнім та/або професійним стандартом. Наявність у особи часткової професійної кваліфікації надає їй право виконувати трудові функції лише визначеної частини кваліфікації. Часткові кваліфікації присвоюються, визнаються і підтверджуються суб'єктами, уповноваженими на це законодавством, зокрема суб'єктами освітньої діяльності (Про затвердження Методики розроблення професійних стандартів: Наказ Міністерства соціальної політики України, 2018; Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо функціонування національної системи кваліфікацій: Закон України, 2022);

Ключові компетентності – компетентності, необхідні особі для розвитку протягом життя та дають змогу особі розуміти ситуацію, досягати успіху в особистісному і професійному житті, набувати соціальної самостійності та забезпечувати ефективну професійну й міжособистісну взаємодію. Ключові компетентності є необхідними для забезпечення всебічного розвитку, виховання і соціалізації особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності. Ключові компетентності для навчання впродовж життя (грамотність; мовна компетентність; математична компетентність та компетентність у науках, технологіях та інженерії; цифрова компетентність; особиста, соціальна та навчальна компетентність; громадянська компетентність; підприємницька компетентність; компетентність культурної обізнаності та самовираження) є важливими для працевлаштування, розвитку особистого потенціалу, активної громадянської позиції та забезпечення

соціальної інтеграції (Про затвердження Державного стандарту професійної (професійно-технічної) освіти: Постанова Кабінету міністрів України, 2021; Про освіту: Закон України, 2017; European Commission, n.d.);

Компетентнісний підхід – спрямованість освітнього процесу на досягнення результатів навчання та набуття особою компетентностей, необхідних для самореалізації, особистісного розвитку, успішної професійної, соціальної та подальшої навчальної діяльності (Про затвердження Державного стандарту професійної (професійно-технічної) освіти: Постанова Кабінету міністрів України, 2021);

Компетентність – динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність (Про освіту: Закон України, 2017);

Комунікація – взаємодія осіб з метою передавання інформації, узгодження дій, спільної діяльності (Про затвердження Національної рамки кваліфікацій: Постанова Кабінету Міністрів України, 2011);

Контракт – особлива форма трудового договору, в якому строк його дії, права, обов'язки і відповідальність сторін (в тому числі матеріальна), умови матеріального забезпечення та організації праці працівника, умови розірвання договору, в тому числі дострокового, можуть встановлюватися угодою сторін. Сфера застосування контракту визначається законами України (Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо функціонування національної системи кваліфікацій: Закон України, 2022);

Майстер виробничого навчання – педагогічна спеціалізація, сутність якої полягає в організації та здійсненні професійно-практичної підготовки (виробниче навчання і виробнича практика). Основні трудові функції: планування та організація освітнього процесу; здійснення освітнього процесу; здійснення методичної роботи; професійний розвиток; супровід планування професійної кар'єри здобувачів освіти та зв'язок з ринком праці, зокрема й взаємодія з соціальними партнерами з питань виробничої практики, дуальної освіти, працевлаштування (Про затвердження професійного стандарту «Майстер виробничого навчання»: Наказ Мінекономіки, 2021);

Мікрокваліфікації (англ. microcredentials) – інноваційний інструмент, котрий сприяє гнучкому навчанню та забезпечує більш цільове набуття умінь, навичок та компетентностей, які відповідають суспільним, особистим, культурним потребам або потребам ринку праці. Вони не замінюють традиційних кваліфікацій, натомість доповнюють традиційні кваліфікації та слугують розвитку навчання впродовж життя. Ключовими характеристиками мікрокваліфікацій є: забезпечення навчання впродовж короткого проміжку часу та у конкретній сфері; наявність виразно описаних результатів навчання, які, наприклад, можуть бути частиною результатів навчання, визначених у професійному стандарті або стандарті освіти (освітній програмі); визначений у кредитах ECTS або ECVET обсяг

навчального навантаження здобувача освіти; забезпечення якості відповідно до загальноприйнятих стандартів; можуть потенційно «накопичуватись», складатися разом і забезпечувати особі «освітню кар'єру» (індивідуальну траєкторію навчання); більша гнучкість у порівнянні з формальними кваліфікаціями; можуть набуватися завдяки навчанню та/або оцінюванню результатів навчання онлайн, завдяки цифровим технологіям (European Commission, 2021; Семигіна, & Рашкевич, 2022);

Наставник – працівник суб'єкта господарювання, який передає набуті досвід та знання здобувачам освіти під час практичної підготовки та сприяє адаптації здобувачів освіти до робочого місця (Про затвердження Положення про дуальну форму здобуття професійної (професійно-технічної) освіти: Наказ МОН України, 2019);

Наставництво – передбачає навчання безпосередньо на робочому місці шляхом передання досвідченими працівниками набутого досвіду і знань особі, що потребує професійного навчання, та формування необхідних навичок. До роботи з наставництва рекомендується залучати кваліфікованих робітників, майстрів, інструкторів виробничого навчання, керівників структурних підрозділів або фахівців, яких не звільнено від основних посадових обов'язків (за їхньою згодою) (Про затвердження Методичних рекомендацій щодо запровадження наставництва: Наказ Міністерства соціальної політики України, 2017);

Національна рамка кваліфікацій – системний і структурований за компетентностями опис кваліфікаційних рівнів; призначена для використання органами державної влади та органами місцевого самоврядування, установами та організаціями, закладами освіти, роботодавцями, іншими юридичними та фізичними особами з метою розроблення, ідентифікації, співвіднесення, визнання, планування і розвитку кваліфікацій (Про затвердження Національної рамки кваліфікацій: Постанова Кабінету Міністрів України, 2011);

Неформальна освіта – це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій (Про освіту: Закон України, 2017);

Освітній процес – система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей (Про освіту: Закон України, 2017);

Освітня діяльність – діяльність суб'єкта освітньої діяльності, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу у формальній та/або неформальній освіті (Про освіту: Закон України, 2017);

Освітня кваліфікація – це визнана закладом освіти чи іншим уповноваженим суб'єктом освітньої діяльності та засвідчена відповідним документом про освіту сукупність встановлених стандартом освіти та здобутих особою результатів навчання (компетентностей). Освітні

кваліфікації присуджуються, визнаються і підтверджуються закладами освіти чи іншими суб'єктами освітньої діяльності (Про освіту: Закон України, 2017; Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо функціонування національної системи кваліфікацій: Закон України, 2022);

Освітня програма – єдиний комплекс освітніх компонентів (предметів вивчення, дисциплін, індивідуальних завдань, контрольних заходів тощо), спланованих і організованих для досягнення визначених результатів навчання (розширити роботодавцями) (Про освіту: Закон України, 2017);

Первинна професійна підготовка – це здобуття професійної (професійно-технічної) освіти особами, які раніше не мали робітничої професії, або спеціальності іншого освітньо-кваліфікаційного рівня, що забезпечує відповідний рівень професійної кваліфікації, необхідний для продуктивної професійної діяльності (Про професійну (професійно-технічну) освіту: Закон України, 1998);

Професійне навчання працівників – процес цілеспрямованого формування у працівників спеціальних знань, розвиток необхідних навичок та вмінь, що дають змогу підвищувати продуктивність праці, максимально якісно виконувати функціональні обов'язки, освоювати нові види професійної діяльності, що включає первинну професійну підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації працівників відповідно до потреб виробництва. Професійне навчання працівників за робітничими професіями забезпечується шляхом: курсового навчання, що передбачає формування навчальних груп і здійснюється в навчальних класах (лабораторіях) або індивідуального навчання, що передбачає навчання на робочому місці під керівництвом кваліфікованих робітників – інструкторів виробничого навчання (Про професійний розвиток працівників: Закон України, 2012);

Підвищення кваліфікації – це професійне (професійно-технічне) навчання робітників, що дає можливість розширювати і поглиблювати раніше здобуті професійні знання, уміння і навички на рівні вимог виробництва чи сфери послуг. Підвищення кваліфікації для працівників робітничих професій може здійснюватися безпосередньо у роботодавця або організовуватися на договірних умовах у закладах професійної (професійно-технічної) освіти, на підприємствах, в установах, організаціях (Про професійну (професійно-технічну) освіту: Закон України, 1998; Про професійний розвиток працівників: Закон України, 2012);

Підтвердження кваліфікації – процедура визначення відповідності професійних знань, умінь і навичок працівників установленим законодавством вимогам і посадовим обов'язкам, проведення оцінки їх професійного рівня шляхом атестації. Процедура присвоєння/підтвердження професійних кваліфікацій кваліфікаційним центрам – визначена відповідно до Порядку присвоєння та підтвердження професійних кваліфікацій кваліфікаційними центрами система заходів і вимог щодо строків та порядку оформлення і подання здобувачем документів, проведення кваліфікаційним центром їх перевірки і процедури оцінювання, оформлення результатів

проведених заходів; включає систему заходів і вимог щодо строків та порядку оформлення і подання здобувачем документів, проведення кваліфікаційним центром їх перевірки і процедури оцінювання, оформлення результатів проведених заходів (Про Професійний розвиток працівників: Закон України, 2012; Про Затвердження Порядку присвоєння та підтвердження професійних кваліфікацій кваліфікаційними центрами: Постанова Кабінету Міністрів України, 2021);

Професійна (професійно-технічна) освіта – забезпечує формування і розвиток професійних компетентностей особи, необхідних для професійної діяльності за певною професією у відповідній галузі, забезпечення її конкурентоздатності на ринку праці та мобільності і перспектив кар'єрного зростання впродовж життя. Професійна (професійно-технічна) освіта є комплексом педагогічних та організаційно-управлінських заходів, спрямованих на забезпечення оволодіння громадянами знаннями, уміннями і навичками в обраній ними галузі професійної діяльності, розвиток компетентності та професіоналізму, виховання загальної і професійної культури. Професійна (професійно-технічна) освіта здобувається у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. Професійна (професійно-технічна) освіта забезпечує здобуття громадянами професії відповідно до їх покликань, інтересів, здібностей, а також допрофесійну підготовку, перепідготовку, підвищення їх кваліфікації (Про Освіту: Закон України, 2017; Про Професійну (професійно-технічну) освіту: Закон України, 1998);

Професійний стандарт – це затверджені в установленому порядку вимоги до компетентностей працівників, що слугують основою для формування професійних кваліфікацій. Професійні стандарти співвідносяться з рівнями національної і галузевих рамок кваліфікацій і групуються за галузевими ознаками (Про затвердження Методики розроблення професійних стандартів: Наказ міністерства соціальної політики України, 2018; Про професійну (професійно-технічну) освіту: Закон України, 1998);

Професійні компетентності – сукупність знань, умінь і навичок, професійно значущих якостей особистості, що забезпечують її здатність виконувати трудові функції, визначені відповідним професійним стандартом (Про затвердження Державного стандарту професійної (професійно-технічної) освіти: Постанова Кабінету міністрів України, 2021);

Професійно-практична підготовка – складова професійної (професійно-технічної) освіти, що передбачає виробниче навчання, виробничу, переддипломну (передвипускную) практики і проводиться у навчально-виробничих майстернях, на полігонах, тренажерах, автодромах, трактородромах, у навчально-виробничих підрозділах, навчальних господарствах, а також на робочих місцях на виробництві чи у сфері послуг. Організація професійно-практичної підготовки регламентується нормативно-правовими документами освітньої галузі та змістово реалізовується у педагогічній взаємодії шляхом творчого використання традиційних й

інноваційних педагогічних технологій з метою досягнення якісного рівня професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників. (Про затвердження Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах: Наказ МОН України, 2006; Слободяник, 2016);

Процедура оцінювання результатів навчання – процедура встановлення відповідності обсягу компетентностей здобувача відповідному професійному стандарту, за результатами якої може бути визнано здобути ним результати навчання і присвоєно/підтверджено професійну кваліфікацію. (Про затвердження Порядку присвоєння та підтвердження професійних кваліфікацій кваліфікаційними центрами: Постанова Кабінету Міністрів України, 2021);

Регіональне замовлення на підготовку фахівців та робітничих кадрів – це засіб задоволення потреб економіки держави, регіону та суспільства у кваліфікованих кадрах, забезпечення конституційного права громадян на здобуття освіти відповідно до їх покликань, інтересів та здібностей. Регіональним замовником кваліфікованих робітників і фахівців є Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласна, Київська та Севастопольська міська держадміністрація. Виконавцями є заклади професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, з яким укладено контракт на підготовку фахівців та робітничих кадрів за регіональним замовленням. Замовники затверджують регіональне замовлення за поданням закладів, погодженням регіональних рад профосвіти та з урахуванням пропозицій місцевої влади (Про внесення змін до методичних рекомендацій щодо формування та розміщення регіонального замовлення на підготовку фахівців та робітничих кадрів: Розпорядження Кабінету Міністрів України, 2020);

Регульована професія – заняття чи група професійних занять, доступ до яких, здійснення яких чи один із видів здійснення яких вимагає (прямо чи опосередковано, в силу законодавчих, нормативних чи адміністративних положень) володіння певною професійною кваліфікацією (Ковтунець, & Семигіна (Ред.), 2021);

Результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті у процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів; результати навчання та компетентності, необхідні для присудження освітніх та/або присвоєння професійних кваліфікацій (повних та часткових), можуть досягатися та здобуватися у системі формальної, неформальної чи інформальної освіти (Про освіту: Закон України, 2017; Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо функціонування національної системи кваліфікацій; Закон України, 2022);

Роботодавець – власник підприємства, установи, організації незалежно від форми власності та виду діяльності або уповноважений ним орган чи фізична особа, яка відповідно до законодавства використовує найману працю (Про професійний розвиток працівників: Закон України, 2012);

Соціальне партнерство – система колективно-договірного регулювання соціально-трудових відносин між соціальними суб'єктами шляхом розроблення й реалізації спільних соціально-трудових договорів, програм чи угод на визначені терміни; об'єднання зусиль різних суб'єктів (установ з підготовки кадрів, підприємств, організацій роботодавців, галузевих організацій, профспілок, центральних, регіональних та місцевих органів влади) заради спільно визначених цілей передбачає низку спільних дій щодо розв'язання наявних проблем або пошуку нових можливостей і їх реалізацію. (Кремень (Ред.), 2021, с. 945-946; Розас, & Корбанезе, 2006);

Суб'єкт освітньої діяльності – фізична або юридична особа (заклад освіти, підприємство, установа, організація), що провадить освітню діяльність (Про освіту. Закон України, 2017);

Трудовий договір – це угода між працівником і власником підприємства, установи, організації або уповноваженим ним органом чи фізичною особою, за якою працівник зобов'язується виконувати роботу, визначену цією угодою, а власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган чи фізична особа зобов'язується виплачувати працівникові заробітну плату і забезпечувати умови праці, необхідні для виконання роботи, передбачені законодавством про працю, колективним договором і угодою сторін. Працівник має право реалізувати свої здібності до продуктивної і творчої праці шляхом укладення трудового договору на одному або одночасно на декількох підприємствах, в установах, організаціях, якщо інше не передбачено законодавством, колективним договором або угодою сторін. При укладенні трудового договору до уваги береться вид занять (професія), повна або часткова професійна кваліфікація, якою володіє особа. За бажанням сторін вимоги до робіт, кваліфікації або виконання дорученої роботи без вимог до кваліфікації можуть встановлюватись у трудовому договорі (Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо функціонування національної системи кваліфікацій: Закон України, 2022);

Формальна освіта – це освіта, яка здобувається за освітніми програмами відповідно до визначених законодавством рівнів освіти, галузей знань, спеціальностей (професій) і передбачає досягнення здобувачами освіти визначених стандартами освіти результатів навчання відповідного рівня освіти та здобуття кваліфікацій, що визнаються державою (Про освіту: Закон України, 2017);

Центр професійної досконалості – це статус, якого набуває багатофункціональний та (або) багатопрофільний заклад професійної (професійно-технічної) освіти, який забезпечує отримання якісної первинної та безперервної, формальної й неформальної професійної освіти та навчання

для всіх вікових груп населення, здобуття професійних кваліфікацій, які відповідають третьому-п'ятому рівню Національної рамки кваліфікацій (Про затвердження порядку та критеріїв надання закладу професійної (професійно-технічної) освіти статусу центру професійної досконалості: проєкт Постанови Кабінету Міністрів України, 2019);

Якість освіти – відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом освіти та/або договором про надання освітніх послуг (Про освіту: Закон України, 2017);

Якість освітньої діяльності – рівень організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу, що забезпечує здобуття особами якісної освіти та відповідає вимогам, встановленим законодавством та/або договором про надання освітніх послуг (Про освіту. Закон України, 2017).

Список використаних джерел:

European Commission. (n.d.). *Council recommendation on key competences for lifelong learning*. <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/improving-quality/key-competences>;

European Commission. (2021). *Council Recommendation on micro-credentials for lifelong learning and employability*. SWD(2021) 367 final. file:///C:/Users/pc/Downloads/COM_2021_770_final_EN_act_v5.pdf ;

Міністерство праці та соціальної політики України і Міністерство освіти України. (1998, Грудень 31). *Про Положення про порядок кваліфікаційної атестації та присвоєння кваліфікації особам, які здобувають професійно-технічну освіту*: Наказ. (№ 201/469). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0124-99#Text>;

Міністерство освіти і науки України. (2006, Травень 30). *Про затвердження Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах*: Наказ. (№ 419). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0711-06#Text>;

Кабінет Міністрів України. (2011, Листопад 23). *Про затвердження Національної рамки кваліфікацій*: Постанова. (№ 1341). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text> .

Кабінет Міністрів України. (2017, Травень 31). *Про затвердження Порядку розроблення, введення в дію та перегляду професійних стандартів*: Постанова. (№ 373). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/373-2017-%D0%BF>;

Міністерство соціальної політики України. (2017, Жовтень 11). *Про затвердження Методичних рекомендацій щодо запровадження наставництва*: Наказ. (№ 1611). <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1611739-17#Text>;

Міністерство соціальної політики України. (2018, Січень 22). *Про затвердження Методики розроблення професійних стандартів*: Наказ. (№ 74). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0165-18>;

Міністерство освіти і науки України. (2019, Грудень 12). *Про затвердження Положення про дуальну форму здобуття професійної (професійно-технічної) освіти*: Наказ. (№ 1551). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0193-20#Text>;

Кабінет Міністрів України. (2020, Червень 10). *Про внесення змін до методичних рекомендацій щодо формування та розміщення регіонального замовлення на підготовку фахівців та робітничих кадрів*: Розпорядження. (№ 656-р). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/656-2020-%D1%80#Text>;

Кабінет Міністрів України. (2021, Вересень 15). *Про затвердження Порядку присвоєння та підтвердження професійних кваліфікацій кваліфікаційними центрами*: Постанова. (№ 956). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/956-2021-%D0%BF#Text>;

Кабінет Міністрів України. (2021, Жовтень 20). *Про затвердження Державного стандарту професійної (професійно-технічної) освіти*: Постанова. (№ 1077). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1077-2021-%D0%BF#Text>;

Міністерство освіти і науки України. (2021, Квітень 22). *Про затвердження Типового положення про кваліфікаційний центр*: Наказ. (№ 452). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0804-21#Text>;

Верховна Рада України. (2022, Квітень 01). *Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо функціонування національної системи кваліфікацій*: Закон України. (№ 2179-IX). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2179-20#Text>;

Розас, Д., & Корбанезе, В. (2006). *Глосарій основних термінів з навчання та підготовки кадрів для роботи*. Турін, Італія: Міжнародний навчальний центр МОП;

Кремень, В. Г. (Ред.). (2021). *Енциклопедія освіти*. (2-ге вид. доповнене та перероблене). Київ: Юрінком Інтер;

Ковтунець, В. & Семигіна, Т. (Ред.). (2021). *Посібник для експертів з акредитації кваліфікаційних центрів*. Київ: Національне агентство кваліфікацій. <https://nqa.gov.ua/resource-center/posibnik-dla-ekspertiv-z-akreditacii-kvalifikacijnih-centriv/>;

Міністерство економіки України. (2021, Серпень 17). *Про затвердження професійного стандарту «Майстер виробничого навчання»*: Наказ. (№ 430-21). https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/346-430_majster_virobnicogo_navcanna.pdf;

МОН пропонує для громадського обговорення Проект Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку та критеріїв надання закладу професійної (професійно-технічної) освіти статусу центру професійної досконалості». (2019). МОН України. <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-postanovi-kabinetu-ministriv-ukrayini-pro-zatverdzhennya-poryadku-ta-kriteriyiv-nadannya-zakladu-profesijnoyi-profesijno-tehnicnoyi-osviti-statusu-centru-profesijnoyi-doskonalosti>;

Верховна Рада України. (2017, Вересень 05). *Про освіту*: Закон України. (№ 2145-VIII). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>;

Верховна Рада України. (2012, Січень 12). *Про професійний розвиток працівників*: Закон України. (№ 4312-VI). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4312-17#Text>;

Верховна Рада України. (1998, Лютий 10). *Про професійну (професійно-технічну) освіту*: Закон України. (№ 103/98-ВР). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text>;

Семигіна, Т., & Рашкевич, Ю. (2022). Мікрокваліфікації як тренд розвитку сучасної безперервної освіти. В *Збірник наукових праць SCIENTIA*. <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/scientia/article/view/18888>;

Слободяник, О. В. (2016). *Педагогічні умови організації виробничого навчання майбутніх столярів-будівельників у вищих професійних училищах*. [Дисертація кандидата педагогічних наук; Інститут професійно-технічної освіти НАПН України].

Розділ 2. ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Аналіз ефективності державно-приватного партнерства – проводиться на підставі пропозиції шляхом: 1) детального обґрунтування соціально-економічних та екологічних наслідків здійснення державно-приватного партнерства за результатами аналізу: економічних та фінансових показників фінансової моделі реалізації державно-приватного партнерства; соціальних наслідків реалізації державно-приватного партнерства, включаючи поліпшення якості послуг та рівень забезпечення попиту товарами (роботами і послугами); екологічних наслідків реалізації державно-приватного партнерства з урахуванням можливого негативного впливу на стан довкілля; 2) обґрунтування вищої ефективності проекту із залученням приватного партнера порівняно з реалізацією проекту без такого залучення; 3) виявлення видів ризиків здійснення державно-приватного партнерства, їх оцінки та визначення форми управління ризиками; 4) визначення форми здійснення державно-приватного партнерства; 5) визначення соціально-економічних та екологічних перспектив після закінчення дії договору, укладеного у рамках державно-приватного партнерства. Проводиться щодо об'єктів: державної власності – центральним або місцевим органом виконавчої влади, що здійснює відповідно до закону функції з управління відповідними об'єктами державної власності, а якщо такого органу не визначено – центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державно-приватного партнерства; комунальної власності – виконавчим органом місцевого самоврядування, уповноваженим відповідною сільською, селищною, міською, районною чи обласною радою, а якщо такого органу не визначено – виконавчим комітетом сільської, селищної, міської ради чи виконавчим апаратом районної, обласної ради; що належать Автономній Республіці Крим, – органом, уповноваженим Радою міністрів Автономної Республіки Крим, а якщо такого органу не визначено – Радою міністрів Автономної Республіки Крим; якщо у державно-приватному партнерстві братимуть участь кілька державних партнерів, вони спільно проводять аналіз ефективності здійснення державно-приватного партнерства (Про державно-приватне партнерство: Закон України, 2010);

Багатоканальне фінансування професійної (професійно-технічної) освіти – система механізмів спільного фінансування професійної освіти державою, роботодавцями та громадянами. Сьогодні бюджети закладів професійної (професійно-технічної) освіти наповнюються з бюджетів областей, районів та міст обласного значення та різних «стабілізаційних» субвенцій, які покривають лише 45-60% фінансових потреб навчальних закладів та мають суто цільове призначення. Не нараховуються на будівництво, ремонт приміщень, придбання навчальної техніки і обладнання, комп'ютерів, видання підручників, навчальних посібників,

підвищення кваліфікації та перепідготовку педагогічних кадрів, тощо. Для заохочення роботодавців фінансувати у систему професійної (професійно-технічної) освіти доцільно запровадити систему податкових переваг: податкові пільги; звільнення від сплати податків певної частини доходу; податковий залік; податкова знижка; відстрочення податків, тощо; визначити можливі податки з бізнесу, які у короткостроковій перспективі могли б підтримати систему освіти: контрольований підприємством державний податок на навчання як певний відсоток від загального зарплатного фонду компанії; можливість користуватися державним майном закладів професійної (професійно-технічної) освіти для інвестування у приватний ринок професійної освіти і навчання, тощо. Для заохочення громадян доцільно застосовувати: зростання участі у системі приватних суб'єктів; ваучери; кредитні схеми; учнівські пози; індивідуальні навчальні рахунки, тощо (European Training Foundation (ETF), 2017).

Бюджети місцевого самоврядування – бюджети сільських, селищних, міських територіальних громад, а також бюджети районів у містах (у разі утворення районних у місті рад) (Бюджетний Кодекс України, 2010);

Видатки бюджету – кошти, спрямовані на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом. До видатків бюджету не належать: погашення боргу; надання кредитів з бюджету; розміщення бюджетних коштів на депозитах; придбання цінних паперів; повернення надміру сплачених до бюджету сум податків і зборів та інших доходів бюджету, проведення їх бюджетного відшкодування; компенсація частини суми штрафних (фінансових) санкцій, що перераховується покупцям (споживачам) за рахунок штрафних (фінансових) санкцій (Вернер (Ред.), 2021, с. 201);

Власні надходження бюджетних установ – надходження, отримані в установленому порядку бюджетними установами як плата за надання послуг, виконання робіт та цільових заходів, гранти, дарунки та благодійні внески, а також надходження від реалізації в установленому порядку продукції чи майна та іншої діяльності (Бюджетний кодекс України, 2010);

Гарантійне зобов'язання – зобов'язання гаранта повністю або частково виконати боргові зобов'язання суб'єкта господарювання – резидента України перед кредитором у разі невиконання таким суб'єктом його зобов'язань за кредитом (позикою), залученим під державну чи місцеву гарантію (Бюджетний кодекс України, 2010);

Державне регулювання розвитку державно-приватного партнерства – є сукупністю процесів (у межах системи) для забезпечення цілеспрямованого впливу органів державної влади (суб'єкта), відповідно до наявних функцій та принципів, для передачі проактивної (попереджувальний характер на основі планування, координації, корегування) та реактивної дії (адаптивність та динамічність реагування) на параметри об'єкта регулювання для стабілізаційної зміни стану об'єкта або подолання окремих суперечностей, керуючись встановленою метою, цілями компенсація

бюджетного дефіциту, розбудова інфраструктури, надання суспільних послуг та ін.) та державною політикою у сфері розвитку державно-приватного партнерства. Механізм державного регулювання як спосіб передачі управлінських рішень передбачає наявність відповідних методів, інструментів та засобів впливу на керований об'єкт для отримання необхідного, визначеного суб'єктом управління, стану (Круглов, 2019);

Державний інвестиційний проєкт – інвестиційний проєкт, що реалізується шляхом державного інвестування в об'єкти державної власності з використанням державних капітальних вкладень та/або кредитів (позик), залучених державою або під державні гарантії (Бюджетний кодекс України, 2010);

Джерела фінансування державно-приватного партнерства – 1) фінансові ресурси приватного партнера; 2) фінансові ресурси, запозичені в установленому порядку; 3) кошти державного та місцевих бюджетів; 4) інші джерела, не заборонені законодавством (Про державно-приватне партнерство: Закон України, 2010);

Договір про фінансування – договір між приватним партнером та кредитором (кредиторами) чи їхніми представниками, укладений з метою фінансування проєкту, що здійснюється на умовах державно-приватного партнерства (Про державно-приватне партнерство: Закон України, 2010);

Ефект від реалізації проєктів державно-приватного партнерства у освіті – комплексний, який складається з: 1) економічного (величина фінансових потоків, збільшення доходу, чистого прибутку, зростання капіталізації бізнесу, тощо); 2) політичного (підвищення рівня ділової репутації компанії, політичної довіри до органів влади; збільшення ступеню диференціації компанії на відповідному ринку, тощо); 3) соціального (вплив реалізованого проєкту державно-приватного партнерства на рівень життя населення, соціальні стандарти, якість життя, тощо); 4) екологічного (поява об'єктів, спрямованих на охорону довкілля, ефективне використання природних ресурсів, збереження природо-екологічних фондів, тощо) (Тарасюк та ін., 2020);

Кошторис – основний плановий фінансовий документ бюджетної установи, яким на бюджетний період встановлюються повноваження щодо отримання надходжень і розподіл бюджетних асигнувань на взяття бюджетних зобов'язань та здійснення платежів для виконання бюджетною установою своїх функцій та досягнення результатів, визначених відповідно до бюджетних призначень (Бюджетний кодекс України, 2010);

Кредити – фінансові активи, які створюються в разі надання кредитором коштів безпосередньо позичальникові та засвідчуються документами, що не обертаються (Вернер (Ред.), 2021, с. 201);

Кредитор – будь-яка фінансова установа, міжнародна фінансова організація, що надала чи має намір надати боргове фінансування або видала гарантію приватному партнеру для виконання ним зобов'язань за договором,

укладеним в рамках державно-приватного партнерства (Про державно-приватне партнерство: Закон України, 2010);

Майно бюджетної установи – майно (у значенні, наведеному в Цивільному кодексі України), що належить до державної чи комунальної власності та закріплене за бюджетною установою відповідно до законодавства (Бюджетний кодекс України, 2010);

Механізми державно-приватного партнерства у сфері професійно-технічної освіти – багатоаспектний процес, який включає: 1) управління майном (оренда, концесія, кооперація, випуск цінних паперів; спільне інвестування, державні гарантії, гранти); 2) інноваційна, наукова та навчальна діяльність (гранти, технопарки, ресурсні центри, центри трансферу технологій); 3) працевлаштування (соціальне партнерство та сервісна інфраструктура); 4) моніторинг якості освіти (здійснюють незалежні комісії з оцінювання якості освіти) (Москвічова, 2016);

Механізми фінансування державно-приватного партнерства – кредитний (залучення позикових коштів), змішаний (залучення власних коштів двох та більше партнерів), гібридний (власні кошти партнерів у поєднанні з позиковими) або банки розвитку. Підтримку проєктів здійснює Європейський банк реконструкції та розвитку; Європейська група Світового банку; Консультативна інституція з підтримки державно-приватної інфраструктури (Public-Private Infrastructure Advisory Facility – PPIAF); Програма підготовки інфраструктурних проєктів ЄБРР (IPPF), Глобальна інфраструктурна програма (GIF). Технічна допомога здійснюється за рахунок Структурних фондів ЄС за напрямками: інструменти фінансового інжинірингу; секторально сфокусовані гранти; гранти, що підтримують політику ЄС або індивідуальних членів ЄС (Шилепницький, & Петрова, 2020);

Місцевий фінансовий орган – установа, що відповідно до законодавства України здійснює функції зі складання прогнозів місцевих бюджетів, складання, виконання місцевих бюджетів, контролю за витрачанням коштів розпорядниками бюджетних коштів, а також інші функції, пов'язані з управлінням коштами місцевого бюджету (Бюджетний кодекс України, 2010);

Місцеві бюджети – бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети та бюджети місцевого (Бюджетний кодекс України, 2010);

Міжбюджетні трансферти – кошти, які безоплатно і безповоротно передаються з одного бюджету до іншого (Бюджетний кодекс України, 2010);

Надходження бюджету – доходи бюджету, повернення кредитів до бюджету, кошти від державних (місцевих) запозичень, кошти від приватизації державного майна (щодо державного бюджету), повернення бюджетних коштів з депозитів, надходження внаслідок продажу/пред'явлення цінних паперів (Бюджетний кодекс України, 2010);

Одержувач бюджетних коштів – суб'єкт господарювання, громадська чи інша організація, яка не має статусу бюджетної установи, уповноважена розпорядником бюджетних коштів на здійснення заходів, передбачених бюджетною програмою, та отримує на їх виконання кошти бюджету (Бюджетний кодекс України, 2010);

Паспорт бюджетної програми – документ, що визначає мету, завдання, напрями використання бюджетних коштів, відповідальних виконавців, результативні показники та інші характеристики бюджетної програми відповідно до бюджетного призначення, встановленого законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет), та цілей державної політики у відповідній сфері діяльності, формування та/або реалізацію якої забезпечує головний розпорядник бюджетних коштів (Бюджетний кодекс України, 2010);

Показники результативності – кількісні та якісні показники щодо надійності та доступності об'єкта державно-приватного партнерства, що повинні бути досягнуті в результаті реалізації проекту, що здійснюється на умовах державно-приватного партнерства, з урахуванням його мети та завдань (Про державно-приватне партнерство: Закон України, 2010);

Регіональна рада професійної (професійно-технічної) освіти – консультативно-дорадчий органом, що утворюється при Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київській та Севастопольській міських держадміністраціях для участі у формуванні та реалізації регіональної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти (Про затвердження Типового положення про регіональну раду професійної (професійно-технічної) освіти: Постанова Кабінету міністрів України, 2019);

Різномірне фінансування закладів професійної освіти – це: 1) фінансування галузевих замовлень державних/комунальних підприємств для реалізації програми підготовки робітників; 2) міжбюджетні трансферти щодо передачі коштів з міського бюджету обласному; 3) фінансування роботодавцями освітнього процесу (Освітня експертна група УГП, 2019);

Розпорядник бюджетних коштів – бюджетна установа в особі її керівника, уповноважена на отримання бюджетних асигнувань, взяття бюджетних зобов'язань, довгострокових зобов'язань за енергосервісом, середньострокових зобов'язань у сфері охорони здоров'я та здійснення витрат бюджету (Бюджетний кодекс України, 2010);

Системні моніторингові дослідження ринку праці – це моніторинг: 1) стану, динаміки та перспективи розвитку територіально-секторальної та інноваційної структури регіональної економіки для виявлення тенденцій потреби у робітничих кадрах та фахівцях з перспективним баченням вимог щодо знань, умінь та навичок робітників; 2) розвитку ринку праці для визначення актуального кількісно-якісного стану та поточної динаміки вакантних робочих позицій; 3) ринку освітніх послуг у регіоні та у міжрегіональному зрізі для оцінювання власних інфраструктурних можливостей та загроз перетоку студентів на аналогічні професійні програми

підготовки кадрів конкурентами з інших регіонів. Передують формуванню ефективного замовлення на підготовку робітничих кадрів на рівні регіону. Можуть виконуватися існуючими департаментами економічного профілю облдержадміністрацій або спеціально створеним Регіональним центром моніторингу і прогнозування регіонального ринку праці (Освітня експертна група УГП, 2019);

Співвідношення ціни та якості – пов’язані з економікою, результативністю та ефективністю послуг, продуктів або процесів. Наприклад, порівняння вартості затрат та вартості результатів, кількісне та якісне оцінювання методів щодо залучення, використання та управління ресурсами, тощо (United Nations Economic Commission for Europe (UNECE), 2008);

Стабілізаційна дотація на фінансування сектору професійної (професійно-технічної) освіти – кошти, виділені Міністерством фінансів України регіонам, які розподіляються між містами обласного значення, обласним бюджетом та між закладів професійної (професійно-технічної) освіти, які знаходяться у підпорядкуванні областей, за складною процедурою у «ручному режимі». Не базуються на жодних формулах чи об’єктивних числових критеріях. Це є прямим порушенням норм Конституції, не гарантує громадянам України рівний доступ до повної середньої освіти та створює дуже серйозну ситуацію для працівників закладів професійно-технічної освіти при отриманні зарплати (European Training Foundation (ETF), 2017);

Субвенції – міжбюджетні трансферти для використання на певну мету в порядку, визначеному органом, який прийняв рішення про надання субвенції (Бюджетний кодекс України, 2010);

Субвенції на розвиток професійної (професійно-технічної) освіти в Україні – виділення коштів на певні цілі з державного бюджету місцевим, яке здійснюється відповідно до постанови Кабінету Міністрів України. Наприклад, на створення навчально-практичних центрів сучасної професійної (професійно-технічної) освіти; на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами; на модернізацію та оновлення матеріально-технічної бази закладів, на капітальний ремонт (реконструкцію) закладів професійної (професійно-технічної) освіти, на закупівлю спеціальної техніки, тощо (“Субвенції на розвиток сучасної професійної (професійно-технічної) освіти в Україні”, 2020, с. 77);

Суспільно значущі послуги – послуги, спрямовані на забезпечення суспільних інтересів та потреб, що надаються необмеженому колу користувачів (споживачів) та/або надання яких має забезпечуватися органами державної влади, органами місцевого самоврядування або державними, комунальними підприємствами, установами, організаціями, господарськими товариствами, 50 і більше відсотків акцій (часток) яких належать державі, територіальній громаді чи Автономній Республіці Крим (Про державно-приватне партнерство: Закон України, 2010);

Фінансування проєктів з державно-приватного партнерства приватними установами – участь компаній приватного сектору, які надають фінансові послуги та фінансують проєкт безпосередньо або через механізми довгострокової оренди, випуск цінних паперів (облігацій), тощо (United Nations Economic Commission for Europe (UNECE), 2008);

Фінансова надійність – здатність проєкту генерувати відповідні фінансові потоки (з урахуванням пов'язаних з його реалізацією ризиків), які забезпечують повернення вкладених у проєкт фінансових ресурсів (United Nations Economic Commission for Europe (UNECE), 2008);

Фінансування професійної (професійно-технічної) освіти з державного бюджету – здійснюються за наявності державного замовлення у закладах професійної (професійно-технічної) освіти та за професіями загальнодержавного значення, перелік яких затверджується Кабінетом Міністрів України (Бюджетний кодекс України, 2010);

Фінансування професійної (професійно-технічної) освіти з місцевого бюджету – здійснюються за наявності регіонального замовлення у закладах професійної (професійно-технічної) освіти та інших закладах освіти державної та/або комунальної власності, які розташовані на території зазначених територіальних громад); для реалізації місцевої програми соціального захисту малозабезпеченої категорії учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти та місцевої програми підтримки здобуття професійної (професійно-технічної) освіти (Бюджетний кодекс України, 2010);

Формульне фінансування системи професійної (професійно-технічної) освіти – механізм фінансування закладів системи професійної (професійно-технічної) освіти за заздалегідь визначеною формулою; особливо актуальний в умовах децентралізації управління та фінансування системи професійної (професійно-технічної) освіти; є критично важливим в умовах посилення ступеню автономії закладів. Застосовується переважно для призначення освітньої субвенції та для знаходження балансу управлінських повноважень між центральним та регіональним (місцевим) рівнями влади. Економічно обґрунтована формула для призначення субвенції закладів професійної (професійно-технічної) освіти має враховувати: напрям професійної спеціалізації закладів професійної (професійно-технічної) освіти; форму навчання (вечірня/денна); базовий розподіл коштів за кількістю учнів та ступенями; кількість років навчання за певними навчальними програмами; кошти на покращення навчальних планів перспективних професій; практичні заходи, які організовуються роботодавцями; кошти на забезпечення соціальної справедливості та доступу учням з особливими потребами; кошти на утриманням будівель, території та матеріально-технічної бази та інших особливих чинників закладів професійної (професійно-технічної) освіти (European Training Foundation (ETF), 2017).

Список використаних джерел:

- European Training Foundation (ETF). (2017). *Decentralising vocational education and training in Ukraine: Momentum for action*: Report. Torino, Italy;
- United Nations Economic Commission for Europe (UNECE). (2008). *Guidebook on Promoting Good Governance In Public-Private Partnerships*. United Nations, New York and Geneva. <https://unece.org/sites/default/files/2022-01/ppp.pdf> ;
- Верховна Рада України. (2010, Липень 08). *Бюджетний кодекс України*. (№ 2456-VI). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> ;
- Вернер, І. Є. (Ред.). (2021). *Статистичний щорічник України за 2020 рік*. Київ: Держаналітінформ;
- Кабінет Міністрів України. (2019, Грудень 04). *Про затвердження Типового положення про регіональну раду професійної (професійно-технічної) освіти*: Постанова (№ 1002). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1002-2019-%D0%BF#Text>;
- Верховна Рада України. (2010, Липень, 01). *Про державно-приватне партнерство*: Закон України. (№ 2404-VI). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text>;
- Круглов, В. В. (2019). *Розвиток державно-приватного партнерства в Україні: механізми державного регулювання*. Харків: Магістр;
- Москвічова, О. С. (2016). Державно-приватне партнерство у сфері професійної та вищої освіти. *Економіка і організація управління*, 2 (22), 291-299;
- Субвенції на розвиток сучасної професійної (професійно-технічної) освіти в Україні. (2020). *Освітня аналітика в Україні*, Спецвип., 3(10), 77-78. https://science.iea.gov.ua/wp-content/uploads/2020/12/EAU_310_2020-full-spec.pdf
- Освітня експертна група УГП. (2019). *Три слони професійно-технічної освіти*. Освітня Політика: портал громадських експертів. <http://education-ua.org/ru/articles/1329-tri-slони-profesijno-tehnicnoji-osviti> ;
- Тарасюк, Г. М., Лагута, Я. М., & Тарасюк, О. В. (2020). Розвиток державно-приватного партнерства в забезпеченні соціально відповідальної поведінки суб'єктів господарювання. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*, 3(26), 47-54;
- Шилепницький, П. І., & Петрова, І. П. (2020). Можливості публічно-приватного партнерства для інноваційного розвитку промисловості. *Економіка та управління національним господарством*, 47, 55-61.

Розділ 3. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Арбітраж – це один із способів врегулювання спорів та суперечок. Арбітраж являє собою незалежну приватну інстанцію, яку називають арбітражний суд. Зазвичай при розгляді справи у арбітражному суді у складі суду знаходиться один або троє арбітражних суддів. Таких суддів називають арбітрами. Основна ціль розгляду справи в арбітражному суді полягає в швидкому, беззаперечному врегулюванні спору шляхом застосування норм діючого законодавства, на яке сторони процесу зробили посилання у своєму договорі. Особливістю арбітражу є те, що його рішення не підлягає оскарженню – воно є остаточним та обов’язковим для сторін процесу. Оскаржити арбітражне рішення можна лише у виключному випадку, а саме у разі недійсності домовленості сторін про вирішення спору в порядку арбітражу (Степанюк, б.д.);

Аффермаж – використовується для позначення форми державно-приватного партнерства, за якої приватний партнер відповідає за експлуатацію та обслуговування існуючої інфраструктури, але не за фінансування інвестицій. Приватний партнер не отримує фіксованої плати за свої послуги. Швидше, він утримує частину платежів користувачів, а частину надходжень спрямовує органу, що закуповує, як власнику активів. Платіж закупівельному органу є відсоток від виручки або відсоток від загальної кількості одиниць наданих послуг (*PPP online reference: glossary, n.d.*);

Договір про державно приватне партнерство – контракт або угода між органом закупівлі та приватним партнером у проекті ДПП. Термін «договір» потенційно включає інші угоди, які можуть пов’язувати приватного партнера з іншими сторонами державного сектора, а не з органом, що закуповує, наприклад, через угоди про поставки з третьою стороною – органом або організацією (*United Nations Economic Commission for Europe, 2008*);

Договір про спільну діяльність – передбачає, що сторони (учасники) зобов’язуються спільно діяти без створення юридичної особи для досягнення певної мети, що не суперечить закону. існують два види договорів про спільну діяльність на основі об’єднання внесків учасників (просте товариство) чи без об’єднання внесків. На практиці найчастіше укладають договори простого товариства. За цим договором сторони (учасники) беруть зобов’язання об’єднати свої внески та спільно діяти для отримання прибутку або досягнення іншої мети. Договори без об’єднання внесків трапляються в галузі освітньої чи консалтингової діяльності, під час проведення маркетингових досліджень (Федькович, б. д.);

Інституційна форма державно-приватного партнерства – підформа спільного підприємства або компанії зі змішаним капіталом, де уряд контролює спільну компанію, яка функціонує в рамках державно-приватного партнерства і зазвичай володіє більшістю акцій. Інституційне державно-

приватне партнерство може розглядатися з приватним фінансуванням, коли приватний сектор бере значну участь як пайовий інвестор (зі значною часткою акцій), тим самим беручи на себе ризики проєкту, а боргове фінансування перебуває під ризиком виконання зобов'язань (Вінник, 2011);

Компанії зі змішаним капіталом – структури державно-приватного партнерства, у яких державний орган зберігає пайову участь у компанії як акціонер. Це поширена схема у деяких країнах із Цивільним кодексом (і дуже типова в іспаномовних країнах, де вони називаються «*empresa mixta*» і вважаються особливим юридичним видом державних закупівель або контрактів). Вони можуть розглядатися як державно-приватне партнерство, якщо відповідають його ознакам. Їх часто називають спільними підприємствами. Коли державний партнер контролює компанію чи володіє більшістю акцій (PricewaterhouseCoopers LLP (“PwC”), 2006);

Компанія спеціального призначення – організація, створена для виконання окремого завдання чи проєкту з метою захисту акціонерів з обмеженою відповідальністю, часто використовується для обмеженого чи безрегресного фінансування. При створенні проєктного консорціуму спонсор або спонсори зазвичай створюють приватного партнера у формі компанії спеціального призначення, яка не веде жодної діяльності, крім тієї, що пов'язана з проєктом та створена для юридичного здійснення проєктного консорціуму, яка має фінансову чи операційну історію та яку може оцінити уряд (PricewaterhouseCoopers LLP (“PwC”), 2006);

Консорціум – група компаній, організацій або людей, які об'єдналися і працюють разом для досягнення цієї мети певного проєкту (реалізації цільових програм, науково-технічних, будівельних проєктів тощо); консорціум використовує кошти, якими його наділяють учасники, централізовані ресурси, виділені на фінансування відповідної програми, а також кошти, що надходять з інших джерел, в порядку, визначеному його статутом. У разі досягнення мети певного проєкту консорціум припиняє свою діяльність (Даценко, б. д.);

Контракт в сфері державно-приватного партнерства – довгостроковий контракт між державною стороною та приватною стороною на розробку та/або управління державним активом або послугою, у якому приватний агент несе значний ризик та відповідальність за управління протягом усього терміну дії контракту (PricewaterhouseCoopers LLP (“PwC”), 2006);

Концесійний договір – договір між концесіонером та концесіодавцем, який визначає порядок та умови реалізації проєкту, що здійснюється на умовах концесії. Відповідно до концесійного договору уповноважений орган виконавчої влади чи орган місцевого самоврядування (концесіодавець) надає на платній та строковій основі суб'єкту підприємницької діяльності (концесіонеру) право створити (побудувати) об'єкт концесії чи суттєво його поліпшити та (або) здійснювати його управління(експлуатацію) відповідно

до Закону України «Про концесію» з метою задоволення громадських потреб (Про концесію: Закон України, 2019);

Концесіонер – юридична особа – резидент України, яка отримала відповідно до Закону України «Про концесію» об'єкт у концесію та виступає стороною концесійного договору (Про концесію: Закон України, 2019);

Концесія – це надання з метою задоволення громадських потреб уповноваженим органом виконавчої влади чи органом місцевого самоврядування на підставі концесійного договору на платній та строковій основі юридичній або фізичній особі (суб'єкту підприємницької діяльності) права на створення (будівництво) та (або) управління (експлуатацію) об'єкта концесії (строкове платне володіння), за умови взяття суб'єктом підприємницької діяльності (концесіонером) на себе зобов'язань по створенню (будівництву) та (або) управлінню (експлуатації) об'єктом концесії, майнової відповідальності та можливого підприємницького ризику. (Долгова, б. д.);

Міжнародний договір – договір, укладений в письмовій формі з іноземною державою або іншим суб'єктом міжнародного права, який регулюється міжнародним правом, незалежно від того, міститься договір в одному чи декількох пов'язаних між собою документах, і незалежно від його конкретного найменування (договір, угода, конвенція, пакт, протокол тощо). (Федоренко, 2019);

Нагляд за програмою державно-приватного партнерства – нагляд за тим, як вона реалізується, з боку сторін, які хоча б певною мірою незалежні від організацій, що реалізують програму державно-приватного партнерства. Це гарантує, що вони дотримуються встановлених правил і служать громадським інтересам (PricewaterhouseCoopers LLP (“PwC”), 2006);

Невиконання зобов'язань за контрактом – порушення договору в тому числі системне, що відноситься до зобов'язання, яке вважається істотним у договорі та дає право на розірвання договору (PricewaterhouseCoopers LLP (“PwC”), 2006);

Незалежний експерт – особа, яка відповідає встановленим Законом України «Про концесію» вимогам, володіє спеціальними знаннями у певній галузі та може надати роз'яснення, рекомендації, консультації, висновки з питань, що потребують таких спеціальних знань, під час проведення концесійного конкурсу і за договором з концесієдавцем залучається до роботи конкурсної комісії з правом дорадчого голосу (Про концесію: Закон України, 2019);

Незалежний сертифікатор – зазвичай призначається за згодою як приватної, так і державної сторони, головною його функцією є підтвердження відповідності будівельних робіт специфікаціям, викладеним у контракті (PricewaterhouseCoopers LLP (“PwC”), 2006);

Об'єкт концесії – об'єкти права державної власності, власності Автономної Республіки Крим чи комунальної власності, а також майно господарських товариств, 100 відсотків акцій (часток) яких належать державі,

Автономній Республіці Крим, територіальній громаді або іншому господарському товариству, 100 відсотків акцій (часток) якого належать державі, що надаються концесіонеру з метою виконання умов концесійного договору, а також об'єкти, що створюються та/або будуються концесіонером у процесі виконання концесійного договору. Об'єкт концесії може складатися з майна декількох балансоутримувачів. Об'єктом концесії не може бути державне майно, майно Автономної Республіки Крим та комунальне майно, щодо якого укладено договір оренди, до припинення дії такого договору, а також державне майно, що використовується у виготовленні та ремонті всіх видів зброї, яка перебуває на озброєнні Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законодавства військових формувань, Служби безпеки України (Про концесію: Закон України, 2019);

Одиниця державно-приватного партнерства – урядова організація, що надає підтримку підрядним органам у реалізації проєктів державно-приватного партнерства, є частиною центральних відомств, наприклад, Міністерства фінансів (Scottish Futures Trust, 2012);

Оренда – правовий інститут (аналогічний концесії та використовуваний у ряді країн загального права), який дозволяє уряду надати економічні права на інфраструктуру чи економічне право власності на актив. У деяких країнах термін «оренда» може бути зарезервований для проєктних контрактів, де уряд залишається відповідальним за капітальні витрати (PricewaterhouseCoopers LLP (“PwC”), 2006);

Період простою – період, коли процес припиняється щоб дати можливість іншій стороні або сторонам вжити заходів; обов'язковий період часу між формуванням пропозиції та підписанням контракту для того, щоб можна було заперечити рішення про підписання; узгоджений у договорі період, протягом якого одна сторона повинна утримуватися від певних дій (PricewaterhouseCoopers LLP (“PwC”), 2006);

Підписання договору – є процесом досягнення згоди з усіх істотних умов договору, водночас досягнення згоди з усіх істотних умов тягне за собою факт укладення договору, який є юридичним фактом (United Nations Economic Commission for Europe, 2008);

Правова база – правова система країни, що включає Конституцію, законодавчий орган, судові рішення, договори та попередні зміни в законодавстві (*PPP online reference: glossary, n.d.*);

Претендент – юридичні особи (резиденти та/або нерезиденти) або об'єднання таких юридичних осіб (резидентів та/або нерезидентів), які в процедурі попереднього відбору (прекваліфікації) подали в установленому концесієдавцем порядку заявку на участь у концесійному конкурсі (Про концесію: Закон України, 2019);

Приватне фінансування державно-приватного партнерства – довгостроковий контракт між державною стороною та приватною стороною на розробку (або значну модернізацію або реконструкцію) та управління

державним активом (включаючи, можливо, управління відповідною державною послугою), у якому приватна сторона несе значний ризик та відповідальність за управління протягом усього терміну дії контракту, надає значну частину фінансування на свій страх і ризик, а винагорода суттєво пов'язана з результатами діяльності та/або попитом чи використанням активу чи послуги таким чином, щоб узгодити інтереси обох сторін (Про державно-приватне партнерство: Закон України, 2010);

Приватний партнер – контрагент закупівельного органу у договорі державно-приватного партнерства. Приватна організація, яка одержала контракт на будівництво та експлуатацію державного активу, який зазвичай створюється у формі компанії спеціального призначення. Воно також може відноситися до членів-акціонерів компанії спеціального призначення, проте їх точніше визначають як «часткові інвестори» або «акціонери» (*PPP online reference: glossary, n.d.*);

Програма державно-приватного партнерства – способи, за допомогою яких уряд планує використовувати державно-приватне партнерство для досягнення надання інфраструктурних послуг. Це виходить за рамки угод по державно-приватному партнерстві і включає плани розробки додаткових, не ідентифікованих проєктів. Він може включати вказівки на пріоритетні сектори, в яких передбачається використовувати ДПП, та відповідний ступінь, в якому уряд планує використовувати ДПП (на відміну від інших механізмів надання послуг) загалом або в якомусь конкретному секторі (United Nations Economic Commission for Europe, 2008);

Процес конкурентного діалогу – особливий вид тендерного процесу, в якому існує «фаза діалогу», на якій контракт та запит на пропозицію уточнюються або обговорюються між органом влади та кандидатами (один на один) або потенційними учасниками торгів. Метою цього є уточнення контракту до того, як буде запит на пропозицію (United Nations Economic Commission for Europe, 2008);

Прямий договір – договір між концесієдавцем, концесіонером та кредитором (кредиторами), що визначає порядок та умови заміни концесіонера, а також може передбачати зобов'язання сторін договору, пов'язані зі зміною концесіонера, виконання фінансових зобов'язань концесіонера перед кредитором (кредиторами) та інші положення, спрямовані на недопущення розірвання концесійного договору (Про концесію: Закон України, 2019);

Послуги – будь-який предмет закупівлі, крім товарів і робіт, зокрема транспортні послуги, освоєння технологій, наукові дослідження, науково-дослідні або дослідно-конструкторські розробки, медичне та побутове обслуговування, найм (оренда), лізинг, а також фінансові та консультаційні послуги, поточний ремонт, поточний ремонт з розробленням проєктної документації (Про публічні закупівлі: Закон України, 2015);

Рамкова угода – правочин, що укладається одним чи кількома замовниками (у тому числі централізованою закупівельною організацією) в

порядку, встановленому цим Законом, з кількома учасниками процедури закупівлі з метою визначення основних умов закупівлі окремих товарів і послуг для укладення відповідних договорів про закупівлю протягом строку дії рамкової угоди (Про публічні закупівлі: Закон України, 2015);

Тендерна документація – документація щодо умов проведення тендеру, що розробляється та затверджується замовником і оприлюднюється для вільного доступу в електронній системі закупівель (Про публічні закупівлі: Закон України, 2015);

Договір про закупівлю – господарський договір, що укладається між замовником і учасником за результатами проведення процедури закупівлі/спрощеної закупівлі та передбачає платне надання послуг, виконання робіт або придбання товару (Про публічні закупівлі: Закон України, 2015);

Радник – фізична та/або юридична особа, яка за договором бере на себе зобов'язання щодо надання послуг у процесі підготовки проекту, що здійснюється на умовах концесії (Про концесію: Закон України, 2019);

Рамкові документи в державно-приватному партнерстві – це документи, що встановлюють рамки державно-приватного партнерства. Це може бути політичні заяви, білі книжки, закони, виконавчі накази, відомчі циркуляри, керівництва чи інші документи. Типи документів різняться залежно від юрисдикції. У деяких випадках рамки можуть бути визначені кількома документами, всі з яких мають бути взяті та прочитані разом. Документи, що встановлюють рамки, можуть робити інші речі, наприклад, визначати програму ДПП (United Nations Economic Commission for Europe, 2008);

Розірвання договору – процес припинення дії договору, допускається лише за згодою сторін, якщо інше не встановлено договором або законом. Договір може бути розірвано за рішенням суду на вимогу однієї із сторін у разі істотного порушення договору другою стороною та в інших випадках, встановлених договором або законом. Державний договір підлягає розірванню у разі зміни або скасування державного замовлення, яким передбачено припинення дії контракту, з моменту, коли про це стало відомо сторонам зобов'язання. Наслідки розірвання державного контракту для його сторін визначаються відповідно до закону (Господарський кодекс України, 2022);

Істотне порушення договору – дії або бездіяльність, що призвели до порушення стороною договору, коли внаслідок завданої шкоди друга сторона понесла шкоду та значною мірою позбавляється того, на що вона розраховувала при укладенні договору (Цивільний кодекс України, 2022);

Недобросовісна конкуренція – неправомірне використання ділової репутації суб'єкта господарювання, створення перешкод суб'єктам господарювання у процесі конкуренції та досягнення неправомірних переваг у конкуренції, неправомірне збирання, розголошення та використання комерційної таємниці тощо. Недобросовісна конкуренція тягне за собою

юридичну відповідальність осіб, якщо їх дії мають негативний вплив на конкуренцію на території України, незалежно від того, де вчинено такі дії (Господарський кодекс України, 2022);

Система моніторингу продуктивності – система, що зазвичай включає набір показників та процедур, узгоджених у угоді за проектом, головним чином для визначення того, чи надає приватна сторона послуги за контрактом відповідно до специфікацій послуг (United Nations Economic Commission for Europe, 2008);

Система штрафів – схема, що визначає категорії порушень та рівні штрафних санкцій, описаних у договорі (*PPP online reference: glossary, n.d.*);

Солідарна відповідальність – це відповідальність кількох боржників перед кредитором, при якій кредиторіві надається право на свій розсуд вимагати виконання зобов'язання у повному обсязі або частково від усіх боржників разом або від кожного з них окремо (*Солідарна Відповідальність, 2007*);

Співфінансування – співфінансування означає, що у контексті державно-приватного партнерства, надання фінансування державним сектором на фінансування частини капітальних витрат (Capex). Коли фінансування є державним у строгому сенсі (фінансування за рахунок бюджетних коштів, що зазвичай розглядається як «грантові виплати» або «грантове фінансування», а не фінансування, що надається державними фінансовими агентствами або державними банками), воно може називатися чистим співфінансуванням. Співфінансування зазвичай асоціюється з нездійсненими проектами «користувач платить», щоб заповнити прогалину в життєздатності, але вона також може застосовуватися в державно-приватному партнерстві «держава платить» для підвищення комерційної здійсненності або підвищення доступності проекту (*Державно-приватне партнерство як механізм реалізації нової регіональної політики: можливості застосування та практичні аспекти підготовки і впровадження інвестиційних проектів, б.д*);

Спонсор – приватна компанія або компанії, які беруть на себе провідну роль у підготовці та подачі пропозиції та, як правило, протягом усього терміну дії контракту до потенційного виходу з нього шляхом продажу своєї частки у капіталі (United Nations Economic Commission for Europe, 2008);

Статут (положення) – затверджується власником майна (засновником) суб'єкта господарювання чи його представниками, органами або іншими суб'єктами відповідно до закону. Повинен містити відомості про його найменування, мету і предмет діяльності, розмір і порядок утворення статутного капіталу та інших фондів, порядок розподілу прибутків і збитків, про органи управління і контролю, їх компетенцію, про умови реорганізації та ліквідації суб'єкта господарювання, а також інші відомості, пов'язані з особливостями організаційної форми суб'єкта господарювання, передбачені законодавством. Статут може містити й інші відомості, що не суперечать законодавству (Господарський кодекс України, 2022);

Структура контракту державно-приватного партнерства – набір ключових комерційних умов договору державно-приватного партнерства, переважно пов'язаних із фінансовими умовами або «фінансовою структурою договору державно-приватного партнерства» (*PPP online reference: glossary, n.d.*);

Структура проєкту державно-приватного партнерства – структура проєкту державно-приватного партнерства відноситься до архітектури договірних відносин та грошових потоків, які регулюють розвиток та життя проєкту. Вона включає структуру договору державно-приватного партнерства і структуру приватних контрактів та письмово засвідчує і розподіляє відповідальність, зобов'язання, ризики та вигоди, властиві договорам в сфері державно-приватного партнерства (PricewaterhouseCoopers LLP (“PwC”), 2006);

Субконтракт – договір між приватною стороною та третьою стороною, що передбачає виконання частини зобов'язань приватної сторони за договором державно-приватного партнерства (PricewaterhouseCoopers LLP (“PwC”), 2006);

Субсидіарна відповідальність – додаткова відповідальність осіб, які разом із боржником відповідають у випадках, передбачених законом або договором. До пред'явлення вимоги особі, яка несе субсидіарну відповідальність, кредитор повинен пред'явити вимогу до основного боржника (*Субсидіарна відповідальність, 2007*);

Суспільно значущі послуги – послуги, спрямовані на забезпечення суспільних інтересів та потреб, що надаються необмеженому колу користувачів (споживачів) та/або надання яких зазвичай має забезпечуватися органами державної влади, органами місцевого самоврядування або державними, комунальними підприємствами, установами, організаціями, господарськими товариствами, 50 і більше відсотків акцій (часток) яких належать державі, Автономній Республіці Крим, територіальній громаді або іншому господарському товариству, 100 відсотків акцій (часток) якого належать державі (Про концесію: Закон України, 2019);

Угода про взаємодію – основною метою угоди про взаємодію є регулювання відносин між ключовими субпідрядниками щодо їх відповідних обов'язків щодо проєкту, певних зобов'язань та платежів, а також стягнення один з одного певних сум (United Nations Economic Commission for Europe, 2008);

Угода про консорціум – договірні відносини між учасниками консорціуму У ньому зазвичай докладно описується, як відповідальність, ризики та винагороди будуть розділені та/або розподілені між учасниками. Наприклад, у разі успішної заявки консорціум стає кращим учасником торгів та укладає контракт державно-приватного партнерства (*PPP online reference: glossary, n.d.*);

Умовні гарантії – гарантії проти майбутньої події або обставини, яка можлива, але не може бути передбачена з упевненістю та яка може вплинути

на доходи від проєкту, наприклад, гарантія мінімального трафіку (United Nations Economic Commission for Europe, 2008);

Управління контрактами – процес управління та адміністрування договору ДПП з його узгодженням під час підписання договору і по закінченні терміну дії договору (United Nations Economic Commission for Europe, 2008);

Учасник – претендент, який за результатами процедури попереднього відбору (прекваліфікації) в установленому концесідавцем порядку допущений до участі в концесійному конкурсі, сплатив реєстраційний внесок та уклав з концесідавцем договір про конфіденційність наданої інформації, або у разі проведення концесійного конкурсу без проведення прекваліфікації – юридична особа (резидент та/або нерезидент), об'єднання юридичних осіб, підприємств (резидентів та/або нерезидентів), що виконали вимоги для набуття статусу учасника (Про концесію: 2019);

Фаза переговорів – вибір бажаного учасника тендера/орендаря до підписання контракту (у тих тендерних процесах, які допускають проведення переговорів у цей час) (*PPP online reference: glossary, n.d.*);

Предмет закупівлі – товари, роботи чи послуги, що закуповуються замовником у межах єдиної процедури закупівлі або в межах проведення спрощеної закупівлі, щодо яких учасникам дозволяється подавати тендерні пропозиції або пропозиції на переговорах (у разі застосування переговорної процедури закупівлі). Предмет закупівлі визначається замовником у порядку, встановленому Уповноваженим органом, із застосуванням Єдиного закупівельного словника, затвердженого у встановленому законодавством порядку (Про публічні закупівлі: Закон України, 2022);

Форекс-ризик – ризики, пов'язані зі змінами курсів валют/іноземних валют. Застосовується лише у разі, якщо кредити, витрати чи витрати з проєкту повністю чи частково виражені іноземній валюті. Також називається валютним ризиком (PricewaterhouseCoopers LLP (“PwC”), 2006);

Форс-мажорні обставини – непередбачена ситуація, що відбуваються незалежно від волі і бажання замовника або виконавця (війна, блокада, страйк, аварія), що призводять до порушення умов укладених контрактів (Державна податкова адміністрація України, 2004);

Франшиза – аналогічно аффермажу, оренді або концесії послуг, але переважно або переважно використовується в транспортному контексті. Франшиза рідко включає вимогу про інвестиції в інфраструктуру, зазвичай інфраструктура управляється безпосередньо державою або за окремою угодою (*PPP online reference: glossary, n.d.*);

Центральна база даних – сукупність технічних та програмних засобів у складі інтерфейсів програмування додатків, модулів конкурсу, допоміжних програмних сервісів та баз даних, що забезпечують можливість проведення процедури конкурсу в електронній формі та гарантують рівний доступ до інформації учасникам конкурсу в електронній формі. Поточна використовується версія програмного коду всіх складових центральної бази

даних є відкритою та загальнодоступною (Про концесію: Закон України, 2019);

Цивільне право – це одна з провідних галузей національного права України, яка регулює певну групу правових відносин за участю фізичних та юридичних осіб і держави в цілому. Предметом цивільного права є правові відносини, які регулюються цивільно-правовими нормами. Зокрема, це майнові відносини та особисті немайнові відносини (“*Цивільне право України: поняття, предмет правового регулювання та система. Цивільне законодавство*”, 2003);

Цикл державно-приватного партнерства – етапи, через які проходять проєкти державно-приватного партнерства для того, щоби проєкт був реалізований. Етапи включають визначення проєкту, оцінку державно-приватного партнерства, структурування державно-приватного партнерства та розробку контракту, управління процесами тендеру та присудження контракту, а також управління контрактом (United Nations Economic Commission for Europe, 2008);

Штраф – грошова сума або інше майно, які приватна сторона повинена передати кредиторів у разі порушення боржником зобов’язання. Він також може називатися прямими або непрямим штрафом, щоб відрізнити їх від вирахування при оплаті. У багатьох країнах загального права термін «штраф» підмінений поняттям «неустойка», яке має конкретне юридичне значення, що означає суму компенсації, зазначену в договорі, яка непропорційна до можливих збитків, понесених іншою стороною (Цивільний кодекс України, 2022).

Список використаних джерел:

- Степанюк, М. (n.d.). Арбітраж. В *BITLEX*.
<https://www.bitlex.ua/uk/blog/terms/post/arbitraj>;
- Consortium. (2022). In *Cambridge Dictionary*.
<https://dictionary.cambridge.org/ru/словарь/английский/consortium>;
- PricewaterhouseCoopers LLP («PwC»). (2006). *Hybrid PPPs: Levering EU funds and private capital*.
<https://documents1.worldbank.org/curated/en/754071468139203978/pdf/375530Hybrid0PPPs01PUBLIC1.pdf> ;
- PPP online reference: glossary*. (n.d.). The world bank.
https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/PPP_Online_Reference_Guide/Glossary;
- Солідарна відповідальність*. (2007). ЛІГА:ЗАКОН.
<https://ips.ligazakon.net/document/TS000768> ;
- Субсидіарна відповідальність*. (2007). ЛІГА:ЗАКОН.
<https://ips.ligazakon.net/document/TS000793> ;
- Scottish Futures Trust. (2012). *PPP General Terminology. Glossary of Terms*.
http://www.scottishfuturestrust.org.uk/files/publications/SFT_Publication_PPP_Terminology_Glossary_Revised_January_2012.pdf;
- United Nations Economic Commission for Europe (2008). Glossary. In *Guidebook on Promoting Good Governance in Public-Private Partnerships*. (pp. 88-91). UNITED NATIONS, New York and Geneva. <http://www.unece.org/fileadmin/DAM/ceci/publications/ppp.pdf> ;

Цивільне право України: поняття, предмет правового регулювання та система. Цивільне законодавство. (2003). В В. Ф. Опришко, & Ф. П. Шульженко (Ред.). *Правознавство*: підручник. Київ: КНЕУ;

Вінник, О. М. (2011). Інституційна форма державно-приватного партнерства: проблеми правового регулювання. *Актуальні питання інноваційного розвитку*, 1, 3;

Верховна Рада України. (2003, Січень 16). *Господарський кодекс України*. (№ 436-IV). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>;

Державно-приватне партнерство як механізм реалізації нової регіональної політики: можливості застосування та практичні аспекти підготовки і впровадження інвестиційних проектів. (n.d.). http://rdpa.regionet.org.ua/images/129/PPP_report_U-LEAD_30_10_2017.pdf ;

Верховна Рада України. (2010, Липень 01). *Про державно-приватне партнерство*: Закон України. (№ 2404-VI). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text> ;

Верховна Рада України. (2019, Жовтень 03). *Про концесію*: Закон України. (№ 155-IX). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155-IX#Text> ;

Верховна Рада України. (2015, Грудень 25). *Про публічні закупівлі*: Закон України. (№ 922-VIII). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19>;

Державна податкова адміністрація України. (2004, Серпень 10). *Про форс-мажорні обставини*: лист. (№ 15183/7/23-5317). <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1518225-04#Text>;

Федькович, О.В. (б. д.). *Регулювання порядку укладення договорів про спільну діяльність за участю державних підприємств у законодавстві України*. Міністерство Юстиції України. https://minjust.gov.ua/m/str_29470;

Долгова, З. М. (б. д.). *Особливості укладення договору концесії*. Міністерство Юстиції України. https://minjust.gov.ua/m/str_33474 ;

Даценко, І. (б. д.). *Правове регулювання діяльності господарських об'єднань в Україні*. Міністерство Юстиції України. https://minjust.gov.ua/m/str_24660 ;

Федоренко, Т. В. (2019). *Цивільне право*. Відкритий міжнародний університет з розвитку людини. <https://vo.uu.edu.ua/mod/glossary/showentry.php?eid=18299> ;

Верховна Рада України. (2003, Січень 16). *Цивільний кодекс України*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> .

Розділ 4. УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

Адаптивне управління – пристосування властивих суб'єкту управлінської діяльності стилів і методів керівництва до соціальних особливостей об'єкта управління. Під адаптивним управлінням також слід розуміти взаємовплив, що викликає взаємоприспособлення поведінки суб'єктів діяльності на діалогічній основі, яка забезпечується спільним виробленням реалістичної мети з наступним поєднанням зусиль і самоспрямування дій для її досягнення. Основним завданням адаптивного управління є супроводження розвитку керованої системи в заданому напрямі в умовах нестабільності (Бакуменко, 2010; Єльнікова, 2013);

Делегування повноважень – тимчасова передача для виконання від одного суб'єкта управління (органу чи посадової особи) іншому суб'єкту функцій та повноважень із збереженням у суб'єкта, який делегує свої повноваження, права повернути їх до власного виконання та збереження за ним дійового контролю за реалізацією делегованих повноважень. Делегування повноважень виступає як засіб децентралізації управління, як фактор розвитку організаційної взаємодії, результатом якої є досягнення ефективних результатів функціонування певної системи. Делегування повноважень як процес передачі керівником зі своєї сфери діяльності функцій та прав іншим керуючим, в основному підлеглим особам, спрямований на покращення ефективності роботи керівника, оптимізацію робочого процесу та досягнення цілей організації. Процес делегування повноважень є засобом децентралізації управління і здійснюється за умови готовності співробітника передавати керівнику інформацію і приймати на себе відповідальність, яка не знімається з керівника, що здійснив передачу своїх функцій (Малиновський, 2010);

Державно-громадське управління – це взаємодія органів державної влади, органів місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями, іншими інститутами громадянського суспільства з метою прийняття ефективних управлінських рішень та задоволення суспільних інтересів у сфері освіти. Зміст державно-громадського управління складає діяльність його суб'єктів з інтеграції трьох напрямків: 1) демократизація діяльності органів державної влади й управління освітою; 2) розвиток самоврядних асоціацій учасників освітньої діяльності (професійних асоціацій педагогів, органів учнівського й батьківського самоврядування всіх рівнів); 3) створення та організація діяльності громадських органів управління освітою, де представлено всі верстви населення. Державно-громадське управління у сфері освіти здійснюється на принципах: пріоритету прав і свобод людини і громадянина; верховенства права; взаємної поваги та партнерства; репрезентативності органів громадянського самоврядування, громадських об'єднань та інших інститутів громадянського суспільства і правоможності їх

представників; обов'язковості розгляду пропозицій сторін; пріоритету узгоджувальних процедур; прозорості, відкритості та гласності; обов'язковості дотримання досягнутих домовленостей; взаємної відповідальності сторін (Про освіту: Закон України, 2017; Кононенко, 2010);

Діагностика (в управлінні) – інструмент управління пов'язаний визначенням фактичного стану об'єкта або процесу управління з метою формування подальшого коригуючого впливу на нього для зміни його стану, виявлення проблем у їх функціонуванні та розвитку, дає можливість отримувати важливу інформацію для ефективного управління; виступає підготовчим етапом пошуку шляхів і засобів для розв'язання складних управлінських проблем (Туленков, & Чепуренко, 2018);

Інноваційний менеджмент – сукупність економічних, мотиваційних, організаційних і правових засобів, методів і форм управління інноваційною діяльністю організації з метою оптимізації економічних результатів і господарської діяльності (Дудар, & Мельниченко, 2008);

Ефективність управління – результативність у досягненні цілей, забезпеченні соціально-економічного ефекту з оптимальними витратами на управління та використаними ресурсами; визначається як відношення отриманих результатів від реалізації певних управлінських важелів в організації до витрат, які супроводжують їх одержання. Ефективність в управлінні проявляється як: економічна, соціальна, організаційна або адміністративна, психологічна, інфраструктурно-побутова, освітньо-кваліфікаційна, екологічна, правова, техніко-технологічна. Ефективність управління зумовлена ефективністю керівництва, що розуміється як уміння керівника змусити або спонукати, зацікавити працівників виконувати свою роботу енергійно, продуктивно, з високою віддачою. Оскільки завданням управління є цілеспрямований вплив на керований об'єкт для забезпечення досягнення поставлених цілей, ефективність управління може бути оцінена за ступенем досягнення цих цілей (Пащенко, 2015);

Керівник закладу освіти – це особа, що здійснює безпосереднє управління закладом і несе відповідальність за освітню, фінансово-господарську та іншу діяльність закладу освіти, є представником закладу освіти у відносинах з державними органами, органами місцевого самоврядування, юридичними та фізичними особами і діє без довіреності в межах повноважень, передбачених законом та установчими документами закладу освіти (Про освіту: Закон України, 2017);

Команда – це колектив фахівців, які поділяють цілі, цінності та загальні підходи до реалізації спільної діяльності, мають взаємодоповнювальні навички, беруть на себе відповідальність за кінцеві результати. Стабільність роботи організації, її ефективність діяльності – це не сума діяльності кожного із співробітників окремо, це робота команди. Суть процесу командоутворення в управлінні полягає: у побудові ефективної команди, створенні групи людей націлених на досягнення єдиного результату, працюючої злагоджено, як єдиний організм; у створенні

необхідних умов для формування навичок ефективної роботи в команді, формування команди та вироблення командного духу, вміння працювати в команді, виявлення лідерів згуртування колективу і створення атмосфери неформального спілкування. Формування команди базується на принципах: цілеспрямованості, згуртованості, відповідальності (Прищак, & Лесько, 2016, с.119);

Комунікації в управлінні – це стійкі соціальні взаємодії і взаємозв'язки учасників управлінської системи, що представляють собою комплекс комунікативного обміну повідомленнями, знаннями, інформацією для розв'язання управлінських завдань, цілей, стратегій. Комунікація як функція управління наділена інтегративною здатністю, що забезпечує реалізацію інших функцій. Ефективність управління зумовлюється ефективною комунікативною системою, яку утворюють різноманітні зв'язки та взаємозв'язки її елементів: формальні, неформальні, напівформальні, позаформальні, офіційні й неофіційні зв'язки. Неформальні реалізуються в системі міжособистісних контактів і відносин, формальні – у системі відносин, обумовлених і закріплених у службових інструкціях. Організація як комунікативна цілісність – це специфіка ієрархічних зв'язків, їх стан і рівень розвитку; особливості динаміки комунікативних процесів; специфіка процесів координації, інтеграції та концентрації людських зусиль, творчості, ініціативи, професіоналізму; специфіка соціально-психологічних умов; адекватність сприймання організації та її планів усіма учасниками організаційного середовища; специфіка інформаційно-ділового обміну (Прищак, & Лесько, 2016, с.113);

Лідерство – це процес внутрішньої соціально-психологічної самоорганізації і самоврядування відносин і діяльності членів групи за рахунок індивідуальної ініціативи учасників; груповий механізм реалізації влади в системі міжособистісних відносин, в основі якого відносин домінування й підпорядкування членів групи, побудовані на авторитеті домінуючої сторони (Прищак, & Лесько 2016, с.113);

Методи прийняття рішень – сукупність норм, правил, прийомів аналізу об'єктів та діяльності суб'єктів управління (колегіальних органів та керівників) при виробленні оптимального варіанту вирішення проблеми через прийняття управлінського рішення. Відповідно до природи управлінського рішення та етапів процесу його прийняття та реалізації традиційно застосовуються певні методи: на етапі діагностики управлінських проблеми і формулювання критеріїв і обмежень – формальні методи, метод ситуаційного аналізу, моделювання, прогнозування та інш.; на етапі визначення альтернатив та їх оцінки – морфологічний аналіз, метод асоціацій і аналогій, метод синектики, метод експертних оцінок, фактографічний метод, багатокритеріальний аналіз та ін.; на етапі реалізації та оцінки рішення – причинно-наслідковий аналіз, гіпотетичний метод та ін. Методи на кожному з етапів прийняття і реалізації управлінського рішення мають комплексний характер і застосовуються у взаємодії (Крупник, 2010, с. 409);

Механізми управління – складова частина системи управління, що забезпечує вплив на фактори, від стану яких залежить результат діяльності управлінського об'єкта. Механізм управління визначається як система, призначена для практично здійснення управління та досягнення поставлених цілей, яка має визначену структуру, методи, важелі, технології, інструменти впливу на об'єкт управління з відповідним правовим, нормативним, інформаційним та фінансово-економічним забезпеченням. Складовими елементами механізму управління є мета, функції, технології, методи, завдання управління, організаційні процеси, правила та норми, що діють в організації (Кравченко, 2009; Сергєєва, та ін., 2017; Лігоненко, 2012, с. 61–66);

Мотивація – сукупність причин психологічного характеру (система мотивів), які зумовлюють поведінку і вчинки людини, їх початок, спрямованість і активність; процес спонукання себе та інших до певної діяльності, спрямованої на досягнення особистих цілей або ж цілей організації. Ефективна реалізація функції мотивації потребує: усвідомлення того, що спонукає робітника до праці; розуміння того, як направити ці спонукання в русло досягнення цілей організації. Мотивація виступає, як загальна функція управління, що потребує розуміння людської природи з метою спонукання організацій та окремих людей до максимальних зусиль, досягнення ефективних результатів праці. Це усвідомлене і цілеспрямоване спонукання працівника до праці через постійний вплив на його потреби, інтереси та цілі; одна з основних складових управління. Під час реалізації і формування мотивації слід урахувати три ключові складові змісту мотивації: зусилля, організаційні цілі та індивідуальні потреби. Ефективна реалізація функції мотивації потребує усвідомлення того, що спонукає робітника до праці, та розуміння того, як направити ці спонукання в русло досягнення цілей організації (Прищак, & Лесько, 2016; Бакуменко, & Дроб'язко, 2010, с. 456);

Моделювання – процес пізнання об'єктів управління (явищ або процесів) шляхом побудови їхніх моделей, а також використання останніх для визначення поведінки й характеру їх функціонування й розвитку у реальних умовах з метою вдосконалення діяльності певних об'єктів та підвищення ефективності управління ними. Моделювання в управлінні дозволяє виявити суттєві якості, властивості і структурні характеристики об'єктів управління, які є недоступними для спостереження або недостатньо дослідженими. Моделювання в управлінні є опосередкованим методом вивчення об'єктів управління, при застосуванні якого вони відтворюються у формі допоміжної системи (моделі), що заміщує в пізнавальному процесі оригінал і дозволяє отримувати нові знання про об'єкт управління. Моделювання в управлінні забезпечує можливість отримання позитивного пізнавального досвіду, а також дає змогу: припускаючись помилок, виправляти їх, уникаючи матеріальних і моральних втрат; здійснювати ретельну перевірку запропонованих модифікацій об'єктів управління;

вивчати організацію і структуру системи управління у динаміці; перевіряти дію різних сил у тих управлінських процесах, які складно відтворити в реальних умовах (Макаренко, & Рябека, 2018, с. 239–254);

Освітній консалтинг – процес консультування, заснований на інтелектуальній діяльності, результатом реалізації якої є сформована сукупність рекомендацій для системи освіти, що допомагають виявити проблеми, проаналізувати їх, а також надати рекомендації для вирішення цих проблем, прийняття оптимального управлінського рішення та сприяння виконанню такого рішення для забезпечення ефективного функціонування. Освітній консалтинг реалізує соціальну, управлінську, комунікативну, гносеологічну, посередницьку, навчальну, інноваційно-впроваджувальну прогностичну, експертно та практично-прикладну функції. Освітній консалтинг здійснюється з метою забезпечення професійного вирішення проблем всіма заінтересованими сторонами (стейкхолдерами) в системі освіти за допомогою методів, технологій та інструментів консалтингу (Радкевич, & Чепуренко, 2021, с. 627–677);

Прогнозування (в управлінні) – процес вироблення відповідних прогнозів, обґрунтоване передбачення перспектив розвитку системних об'єктів управління; випереджальне відображення дійсності, яке зорієнтоване на альтернативне виявлення можливостей розвитку конкретних управлінських об'єктів, пов'язаних з ефективним функціонуванням організації в цілому або окремих напрямів її діяльності. Для системи управління професійною (професійно-технічною) освітою в умовах державно-приватного партнерства дієвими є положення законодавства України, де зазначено, що державне прогнозування економічного і соціального розвитку як науково обґрунтоване передбачення напрямів розвитку країни, окремих галузей економіки або окремих адміністративно-територіальних одиниць, можливого стану економіки та соціальної сфери в майбутньому, а також альтернативних шляхів і строків досягнення параметрів економічного і соціального розвитку. Прогноз економічного і соціального розвитку є засобом обґрунтування вибору тієї чи іншої стратегії та прийняття конкретних рішень державними органами, органами місцевого самоврядування щодо регулювання соціально-економічних процесів (Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України, 2000);

Проектування (в управлінні) – одна з форм випереджувального відображення дійсності, процес створення проекту, прототипу, прообразу передбачуваного або можливого стану об'єкта або системи управління для вирішення конкретних завдань. Проектування, як інструмент управління у своїй конкретній формі репрезентує прогностичну функцію управління; його головною метою є реалізація одного з варіантів перетворення певної управлінської ситуації відносно конкретного об'єкта управління, пов'язаної з прагненням надати бажані властивості та найбільш прийнятні риси проектуваному об'єкту чи процесу управління. Проектування, будучи однією

з визначальних форм вироблення й прийняття управлінських рішень, виступає також ключовою стадією управлінського циклу, воно більшою мірою, ніж інші управлінські стадії або функції, забезпечує здійснення модернізаційних та інноваційних процесів в організації. З точки зору засобів реалізації намічених цілей, проектування в управлінні виступає єднальним ланцюгом між прогнозуванням і плануванням і виступає елементом передпланової діяльності при розробленні можливих варіантів управлінських рішень, а також конкретних деталей відповідних планів (Туленков, 2018, с. 378–394);

Процес прийняття рішення – сукупність взаємопов'язаних послідовних дій людини чи групи людей, які здійснюються з метою досягнення певних цілей й усунення чи запобігання проблемними ситуаціям; дії особи або декількох осіб, які скеровані на підготовку, розробку і реалізацію рішення з метою досягнення певної цілі, наслідком чого є отримання певного результату (Приймак, 2008, с. 11);

Стратегічне управління – управління організацією на підставі стратегії, яке орієнтує всю діяльність на встановлення постійного зв'язку із зовнішнім оточенням та на внесення своєчасних змін для закріплення здатності організації до ефективного виконання своєї місії та забезпечення довго строкового виживання організації в мінливому середовищі. Крім стратегічного планування як провідної функції, стратегічне управління включає також і функції стратегічної організації, стратегічної мотивації і стратегічного контролю. Сутність стратегічного управління у поєднанні цільового, системного, ситуаційного та інтегрального підходів до діяльності організації, що дає змогу встановлювати цілі розвитку, порівнювати їх з наявними можливостями організації та приводити їх у відповідність з останніми, розробляючи та реалізуючи систему стратегій (Шаров, 2010, с. 678; Шершньова, 2004, с. 24);

Технологія управління – цілеспрямована, впорядкована, скоординована сукупність дій (робочих операцій), які реалізуються в межах управлінських функцій і забезпечуються вибором доцільних інструментів і методів управління за рахунок впливу на предмет праці; характеризує взаємодію суб'єкта і предмета праці в управлінському процесі. Технологія управління ґрунтується на єдності технологічного процесу в установі (виключення перешкод при виконанні різних робіт); мінімальній вартості та трудомісткості виконання роботи; щонайменшій складності процесу, яка впливає на якість, надійність та собівартість робіт; рівномірності навантаження на структурні підрозділи та окремих працівників (Мельтюхова, 2010, с. 705; Чмутова, 2014);

Управління – сукупність взаємопов'язаних елементів (мети, функцій, організаційних структур управління, методів управління та ін.) і підсистем управління, що взаємодіють між собою для досягнення головної мети діяльності організації; свідомий і цілеспрямований процес впливу на свідомість та поведінку окремих індивідів або членів групи, колективу,

організації з метою підвищення організованості та ефективності їх спільної діяльності. Змістом управління є процес цілеспрямованої діяльності з прийняття та реалізації рішень або виконання управлінських функцій з метою організації ефективної взаємодії об'єкта і суб'єкта в певній системі з урахуванням змін стану зовнішнього середовища. Суб'єкт і об'єкт управління відрізняються за роллю у процесах прийняття та реалізації управлінських рішень та виконання основних функцій, до яких належать планування, організування, мотивація і контроль. Керуючим є суб'єкт, специфіка побудови його структури та технологія діяльності визначаються особливостями об'єкта. Рівень ефективності функціонування системи значною мірою визначається ступенем її співпраці (Прищак, & Лесько, 2016, с. 86; Мельтюхова, 2010, с. 722–723);

Управління закладом освіти – особлива діяльність з вирішення управлінських завдань, за допомогою якої керівник забезпечує організацію спільної діяльності всіх членів колективу закладу освіти, спрямовану на досягнення освітніх цілей і подальший розвиток закладу освіти. Система управління закладами освіти визначається законом та установчими документами, які мають передбачати розмежування компетенції засновника (засновників), інших органів управління закладу освіти та його структурних підрозділів відповідно до законодавства. Управління закладом освіти в межах повноважень, визначених законами та установчими документами цього закладу, здійснюють: засновник (засновники); керівник закладу освіти; колегіальний орган управління закладу освіти; колегіальний орган громадського самоврядування; інші органи, передбачені спеціальними законами та/або установчими документами закладу освіти (Немченко та ін., 2020, с. 550; Про освіту: Закон України, 2017);

Управління змінами – це процес постійного коригування напрямку діяльності організації, модифікації поведінки її працівників в умовах змін. Необхідність управління змінами в організації пов'язана із невідповідністю процесу управління потребам, зумовлена середовищем її функціонування; це «процес постійного корегування діяльності організації, відновлення її структури та пошуку нових можливостей» Інструментами ефективного управління організаційними змінами є: системний аналіз, управління проектами, управління людськими ресурсами. Інструментарій також може бути представлений у вигляді комплексних або ситуативних моделей організаційних змін (Турчіна, 2017, с. 200; Копитько, 2010, с. 726);

Управління ризиком – вид управління, заснований на врахуванні можливих відхилень від запланованих результатів діяльності внаслідок різноманітних причин, пов'язаних з особливостями прояву суб'єктивного фактора; безперервний структурований процес, який передбачає чітку послідовність дій: розробку політики у сфері управління ризиком; аналіз ризикових ситуацій, виявлення чинників ризику, оцінку їх можливих рівнів, передбачення поведінки суб'єктів управління в цій ситуації, розробку альтернативних варіантів рішення і вибір найбільш прийняттого і

правомірного з них; визначення доступних шляхів і засобів мінімізації ризику; планування і підготовку заходів з нейтралізації або компенсації можливих негативних наслідків ризикових рішень. Основними документами з управління ризиками є стандарти, які визначають основні рамки, принципи, структуру, компоненти та етапи процесу управління ризиками (Михненко, & Мартиненко, 2010, с. 728; International Organization for Standardization (ISO), 2018);

Управлінський консалтинг – це професійна діяльність, яка полягає в наданні незалежних порад і допомоги з питань управління, включаючи визначення й оцінку проблем і можливостей, рекомендацій щодо впровадження відповідних заходів і допомогу в їх реалізації. Метою консалтингу є системна розробка і проведення комплексу змін для переведення клієнтської компанії із стану початкового в стан бажаний. Управлінський консалтинг направлений на допомогу у вирішенні проблем, пов'язаних з організацією управління складними системами в різних сферах діяльності, зокрема стратегічному плануванні, управлінні бізнесом, бізнес-процесами, персоналом, виробництвом, маркетинговою, фінансовою діяльністю тощо (Попова, & Гурова, 2016, с. 13–14);

Управлінське рішення – це акт цілеспрямованого впливу на об'єкт управління, який характеризує конкретну управлінську ситуацію, підготовлений на основі варіативного аналізу і прийнятої в установленому порядку оцінки, має директивне значення, містить постановку цілей та обґрунтування засобів їх реалізації, організує практичну діяльність суб'єктів і об'єктів управління, спрямовану на досягнення вказаних цілей; являється результатом системної діяльності людей і продуктом когнітивної (опосередкованої пізнавальними факторами), емоційної, вольової, мотиваційної природи; виступає як: свідома і цілеспрямована діяльність, яка здійснюється людьми, наділеними відповідними повноваженнями; відповідна поведінка, що заснована на фактах і ціннісних орієнтаціях персоналу; специфічний процес організаційно-управлінської взаємодії членів соціальної системи; свідомий вибір альтернатив у рамках певного стану соціального середовища; частина загального процесу управління; невід'ємна частина управлінської діяльності керівників організації; ключовий елемент, який забезпечує виконання усіх інших функцій процесу управління (Малиновський, 2005, с. 201; Туленков, & Чепуренко, 2018, с. 507);

Управлінський цикл – логічна послідовність повторюваних дій (операцій), що спрямовані на вирішення управлінських завдань і досягнення бажаних результатів. Основними етапами управлінського циклу є: діагностувальний (у залежності від управлінських завдань визначаються позитивні й негативні зміни в системі та в зовнішніх структурах, що взаємодіють з нею, або сильні і слабкі сторони системи, сприятливі для неї можливості й загрози); моделювальний (моделюється майбутній бажаний стан системи); організаційний (виконуються дії з досягнення модельованого стану системи); контрольний (перевіряється хід реалізації дій з досягнення

модельованого стану системи); коригувальний (вживаються дії для ліквідації можливого відхилення від модельованого стану системи та / або коригується модель); підсумковий (аналізуються результати з досягнення модельованого стану системи, причини можливих відхилень, діагностується новий стан системи) (Пастовенський, 2017, с. 77–82);

Управління інноваціями в освіті – це процес сталого розвитку закладу чи установи освіти шляхом генерування, розробки і застосування нововведень, які суттєво змінюють результати навчання, виховання і управління. Характерними ознаками управління інноваціями є: відмова керівників від адміністративно-функціональної технології управління і перехід до проектно-інвестиційної, яка здійснюється на засадах рівних партнерських відносин з інвесторами та застосування освітніх інновацій, під якими розуміються нововведення у навчально-виховному й управлінському процесах, які якісно змінюють їх результати (Даниленко, 2008; Кремень (Ред.), с. 942);

Управління якістю – вид управління, який передбачає встановлення стандартів якості діяльності, здійснення системного ефективного й одночасно не надмірного контролю, запровадження наукових підходів, методів мотивації та оцінювання. Система управління якістю: охоплює дії, за допомогою яких організація ідентифікує свої цілі та визначає процеси й ресурси, потрібні для досягнення бажаних результатів; керує взаємодійними процесами та ресурсами, потрібними, щоб створити цінності та здобути результати для відповідних зацікавлених сторін; дає змогу найвищому керівництву оптимізувати використання ресурсів, урахувавши короткострокові та довгострокові наслідки його рішень; забезпечує засоби ідентифікування дій щодо вирішування передбачених і непередбачених наслідків у постачанні продукції та наданні послуг (Бакуменко, 2010, с. 729; ДП «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості, 2016).

Список використаних джерел:

- Бакуменко, В. Д. (2010). Адаптивне управління. В *Енциклопедичний Словник з Державного Управління*. (с. 723-724). Київ: НАДУ;
- Бакуменко, В. Д. & Дроб'язко, Л. В. (2010). Мотивація. В *Енциклопедичний Словник з Державного Управління*. (с. 456). Київ: НАДУ;
- Бакуменко, В. Д. (2010). Управління якістю. В *Енциклопедичний Словник з Державного Управління*. (с. 729). Київ: НАДУ;
- Даниленко, Л. І. (2008). Управління інноваціями в освіті. В В. Г. Кремень (Ред.). *Енциклопедія Освіти*. (с. 942). Київ: Юрінком Інтер;
- International Organization for Standardization (ISO). (2018). *Risk management – Guidance. ISO 31000:2018*. <https://www.sis.se/api/document/preview/80001367/>;
- Державне підприємство «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості». (2016). *Системи управління якістю. Основні положення та словник термінів*. (ДСТУ ISO 9000:2015 (ISO 9000:2015 IDT)). <https://khoda.gov.ua/image/catalog/files/%209000.pdf>.

Дудар, Т. Г., & Мельниченко, В. В. (2008). *Інноваційний менеджмент*. Тернопіль: Економічна думка.
http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/450/1/1posibnyk_innovaciny_menedzment_dudar.pdf;

Сльникова, Г. В. (2013). Адаптивне управління професійно-технічною освітою в сучасних умовах. В *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання*: зб. наук. праць. <http://surl.li/ceuge>;

Верховна Рада України. (2017, Вересень 05). *Про освіту*: Закон України. (№ 2145-VIII). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>;

Кононенко, В. В., Лапшин, С. А., & Пилипенко, Т. І. (2020). Державно-громадське управління освітою в Україні. *Державне управління: вдосконалення і розвиток*, 1. http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/1_2020/4.pdf;

Копитько, О. О. (2010) Управління змінами. В *Енциклопедичний Словник з Державного Управління*. (с. 726). Київ: НАДУ;

Кравченко, О. М. (2009). Теоретичні підходи до поняття «механізм державного управління». *Державне управління: вдосконалення і розвиток*, 3. <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=56>;

Крупник, А. С. (2010). Методи прийняття рішень. В *Енциклопедичний Словник з Державного Управління*. (с. 409). Київ: НАДУ;

Лігоненко, Л. О. (2012). Систематизація трактувань змісту поняття «економічне управління підприємством». *Економіка і управління*, 3, 61-66;

Макаренко, Л. М., & Рябека, О. Г. (2018). Моделювання як стадія управління сталим розвитком. В *Управління сталим розвитком: підручник для магістрів з управління та адміністрування*. (с. 239-254). Київ: Каравела. https://bvp.fmon.npu.edu.ua/images/files/Full_Block_001_540_08_03_2018.pdf;

Малиновський, В. Я. (2005). Управлінське рішення. В *Словник Термінів і Понять з Державного Управління*. (с. 201). Київ: Центр сприяння інституційному розвитку державної служби;

Малиновський, В. Я. (2010). Делегування повноважень. В *Енциклопедичний Словник з Державного Управління*. (с. 133-134). Київ: НАДУ;

Мельтюхова, Н. М. (2010). Технологія державного управління. В *Енциклопедичний Словник з Державного Управління*. (с. 705). Київ: НАДУ;

Мельтюхова, Н. М. (2010). Управління. В *Енциклопедичний Словник з Державного Управління*. (с. 722-723). Київ: НАДУ;

Михненко, А. М., & Мартиненко, В. Ф. (2010). Управління ризиком. В *Енциклопедичний Словник з Державного Управління*. (с. 728). Київ: НАДУ;

Немченко, С. Г., Крижко, В. В., & Шумілова, І. Ф., (2020). *Управління закладом освіти*. Бердянськ: БДПУ;

Пастовенський, О. В. (2017). Еволюція управлінського циклу в умовах розвитку освітніх систем. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*, 5, 77-82. <http://eprints.zu.edu.ua/26185/1/17.pdf>;

Пашченко, О. П. (2015). Ефективність менеджменту: основний зміст та особливості оцінки. *Глобальні та національні особливості економіки*, 7, 443-448. <http://global-national.in.ua/issue-7-2015/15-vipusk-7-veresen-2015-r/1257-pashchenko-o-p-efektivnist-menedzhmentu-osnovnij-zmist-ta-osoblivosti-otsinki>;

Попова, Н. В., & Гурова, К. Д. (2016). *Управлінський консалтинг*. Харків: Видавництво «ВДЕЛЕ». https://www.researchgate.net/profile/Nadezhda-Popova-5/publication/326465972_Upravlinskij_konsalting/links/5b4f695a45851507a7ad55bd/Upravlinskij-konsalting.pdf;

Приймак, В. М. (2008). *Прийняття управлінських рішень*: навчальний посібник. Київ: Атіка;

- Прищак, М. Д., & Лесько, О. Й. (2016). *Психологія управління в організації: навчальний посібник*. (2-ге вид., перероб. і доп.). Вінниця: ВНТУ;
- Верховна Рада України. (2000, Березень 23). *Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України*. (№ 1602-III). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14#Text> ;
- Радкевич, В. О., & Чепуренко, Я. О. (2021). Освітній консалтинг. В В. Кремень (Ред.). *Енциклопедія Освіти* (2-ге вид.). (с. 676-677). Київ: Юрінком Інтер;
- Сергеева, Л. М., Лукіна, Т. О., Красильник, Ю. С., Пащенко, О. В., Стойчік, Т. І., & Купрієвич, В. О. (2017). *Управління розвитком професійного навчального закладу: праксеологічні засади*. Київ: Ліра-К.
- Бех, В. П., Бех, Ю. В., Туленков, М. В., Кравченко, А. А., Макаренко, Л. М., Рябека, О. Г., Крохмаль, Н. В., Чепак, В. В., Чепуренко, Я. О. (2018). *Управління сталим розвитком: підручник для магістрів з управління та адміністрування*. Київ: Каравела;
- Туленков, М. В., & Чепуренко, Я. О. (2018). Управлінське рішення в системі менеджменту сталого розвитку соціальних систем. В *Управління сталим розвитком: підручник для магістрів з управління та адміністрування*. (с. 377). Київ: Каравела. https://bvp.fmon.npu.edu.ua/images/files/Full_Block_001_540_08_03_2018.pdf;
- Турчіна, С. Г. (2017). Система управління змінами як складник успішного розвитку підприємств. *Економка та управління підприємством*, 3, 200-205;
- Чмутова, І. Н. (2014) Сутність технології управління та її ключові ознаки. *Науковий вісник Чернівецького університету: Економіка*, 710/711, 70-75;
- Шаров, Ю. П. (2010) Стратегічне управління. В *Енциклопедичний Словник з Державного Управління*, (с. 678). Київ: НАДУ;
- Шершньова, З. Є. (2004). *Стратегічне управління*. Київ: КНЕУ. http://projects.dunehd.com/bitstream/handle/2010/18893/Shershneva_Z.pdf?sequence=3&isAllowed=y ;
- International Organization for Standardization (ISO). (2018). *Innrnational Standart. Risk management – Guidance for the implementation*. (ISO 31000:2018, IDT). <https://www.sis.se/api/document/preview/80001367/>).

Розділ 5. ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Асоціація (*association* – англ.) – офіційна група людей, які мають однакову роботу, цілі чи інтереси; добровільне об'єднання фізичних та (або) юридичних осіб для взаємовигідного співробітництва, досягнення загальної господарської, політичної, наукової, культурної або будь-якої іншої мети за збереження самостійності та незалежності членів, що входять до об'єднання (*Association|Collins online dictionary, n.d.*);

Великий проєкт (*Major project* – англ.) проєкт, який складається з економічно неподільного ряду робіт, які виконують точну технічну функцію, мають чітко визначені цілі та чия загальна вартість, що враховується при визначенні внеску коштів, перевищує 50 мільйонів євро або 75 мільйонів євро, якщо йдеться про транспортний проєкт. Потрібне схвалення Комісії на рівні окремого проєкту (European Court of Auditors (ECA), 2018);

Гарант (*guarantor* – англ.) – особа, група, система тощо, що гарантує; особа, яка робить або дає гарантію, поруку, доручення тощо; поручитель; юридична або фізична особа, держава, що дає гарантію (виступає запорукою) в чомусь, зокрема у фінансових стосунках; гарантом може виступати держава, її органи, юридичні та фізичні особи (*Guarantor|Collins online dictionary, n.d.*; “Гарант”, 2013);

Гарантія (*guarantee* – англ.) – офіційне запевнення, зокрема письмове, що продукт, послуга тощо відповідатимуть певним стандартам чи специфікаціям; запевнення у тому, що щось є таким, як представлено, і буде замінено, якщо воно не відповідає специфікаціям; позитивне запевнення, що щось буде зроблено у зазначений спосіб; це письмова обіцянка, що виробник або роздрібний продавець відремонтує продукт або надасть вам новий, якщо продукт має несправність (*Guarantee|Collins online dictionary, n.d.*);

Гранти (*grants* – англ.) прямі фінансові внески (пожертвування) з бюджету для фінансування заходів, спрямованих на досягнення об'єктивної частини політики ЄС або підтримки функціонування органу, який переслідує мету загальноєвропейських інтересів або має мету, яка є частиною політики ЄС (European Court of Auditors (ECA), 2018);

Девальвація (*devaluation* – англ.) – навмисне зниження курсової вартості однієї валюти щодо іншої валюти, здійснене урядом; офіційне зниження курсової вартості валюти країни щодо золота чи інших валют; зниження цінності, статусу тощо (*Devaluation|Collins online dictionary, n.d.*);

Державні закупівлі (*public procurement* – англ.) – це процес, за допомогою якого національні, регіональні та місцеві органи державної влади або органи публічного права купують продукти, послуги та громадські роботи, такі як дороги та будівлі. Приватні підприємства також підпадають під дію правил та/або принципів державних закупівель, коли вони здійснюють закупівлі, які переважно фінансуються державою (European Court of Auditors (ECA), 2018);

Джессіка (*Jessica* – англ.) це ініціатива Європейської Комісії, розроблена у співпраці з ЄІБ та Банком розвитку Ради Європи (СЕВ). Він підтримує сталий розвиток та відновлення міст за допомогою інструментів фінансової інженерії, передбачених Регламентом Ради (ЄС) № 1083/2006 від 11 липня 2006 року, що встановлює загальні положення щодо Європейського фонду регіонального розвитку, Європейського соціального фонду та Фонду згуртованості (European Court of Auditors (ECA), 2018);

Диверсифікація (*diversification* – англ.) – намагання забезпечити регіони відповідним різноманітним виробництвом; практика змінювати продукти, операції тощо, щоб розподілити ризики, використовувати вільні потужності тощо; акт інвестування в різні галузі, області, країни та типи фінансових інструментів, щоб зменшити ймовірність того, що всі інвестиції впадуть у ціні одночасно (Diversification|Collins online dictionary, n.d.);

Дистрибуція (*distribution* – англ.) – розповсюдження або розподіл; розподіл за законом (коштів, майна тощо); процес, за допомогою якого товари потрапляють до кінцевих споживачів, включаючи зберігання, продаж, доставку та рекламу; результат розповсюдження, розташування (Distribution|Collins online dictionary, n.d.);

Економіка (*economy* – англ.) – система, за якою організовані гроші, промисловість і торгівля країни чи регіону; багатство, яке країна отримує від бізнесу та промисловості; комплекс людської діяльності, пов'язаної з виробництвом, розподілом і споживанням товарів і послуг; конкретний вид або галузь виробництва, розподілу та споживання (соціалістична економіка, сільськогосподарська економіка тощо); управління ресурсами, фінансами, доходами та витратами громади, підприємства тощо (Economy|Collins online dictionary, n.d.);

Експерт (*expert* – англ.) – особа, яка має спеціальні навички чи знання в певній галузі; спеціаліст, авторитет; вмільний або кваліфікований; володіння спеціальними навичками чи знаннями сформованими практикою (Expert|Collins online dictionary, n.d.);

Експропріація (*expropriation* – англ.) – позбавити (особу) права власності; взяти (щось) із чужого володіння для власного користування; заволодіти для суспільного використання на праві видатного домену, таким чином позбавляючи права приватного власника (Expropriation|Collins online dictionary, n.d.);

Ефект важеля (*leverage effect* – англ.) стосовно фінансових інструментів, що фінансуються з бюджету ЄС та національних державних коштів, леверидж виражається у вигляді того, скільки євро фінансування (державного та приватного) було фактично доступним для надання фінансової підтримки кінцевим одержувачам на кожен євро державне фінансування (ЄС та національні державні фонди), надане інструменту (European Court of Auditors (ECA), 2018);

Європейська система національних і регіональних рахунків (*European system of national and regional accounts (ESA)* – англ.) статистика

ESA складається на макрозведеному рівні для секторів державного управління та використовується як довідкова основа для політики державних фінансів, включаючи звітність держав-членів щодо їх дотримання вимог Маастрихтські критерії боргу та дефіциту. Відповідно до Регламенту Ради (ЄС) 549/2013 від 21 травня 2013 року, ESA 2010 застосовується до всіх держав-членів з вересня 2014 року (European Court of Auditors (ECA), 2018);

Європейський експертний центр ДПП (*European PPP Expertise Centre (EPEC)* – англ.) за підтримки Європейського інвестиційного банку працює у співпраці з державами-членами для моніторингу розвитку галузевого та національного ринку ДПП та надає підтримку в розбудові інституційного потенціалу для боротьби з ДПП в національних адміністраціях (European Court of Auditors (ECA), 2018);

Європейський фонд регіонального розвитку (*European Regional Development Fund (ERDF)* – англ.) Європейський фонд регіонального розвитку спрямований на зміцнення економічної та соціальної згуртованості в Європейському Союзі шляхом усунення основних регіональних дисбалансів шляхом фінансової підтримки для створення інфраструктури та продуктивних інвестицій у створення робочих місць, головним чином для бізнесу (European Court of Auditors (ECA), 2018);

Європейський фонд стратегічних інвестицій (*European Fund for Strategic Investments (EFSI)* – англ.) EFSI є першим стовпом інвестиційного плану Комісії для Європи, який також називають «планом Юнкера». Він має на меті мобілізувати протягом періоду 2015–2017 років щонайменше 315 мільярдів євро приватних та державних довгострокових інвестицій по всьому ЄС. EFSI створено в рамках Європейського інвестиційного банку (ЄІБ) як трастовий фонд з необмеженим терміном дії для фінансування більш ризикованих частин проектів. Гарантія в розмірі до 16 мільярдів євро, підкріплена бюджетом ЄС, компенсує додатковий ризик, взятий на себе ЄІБ. Держави-члени можуть робити внески до EFSI. EFSI може фінансувати проекти спільного інтересу (PCI) або інші проекти взаємозв'язку. На момент аудиту ухвалення законодавчої пропозиції щодо продовження терміну дії EFSI до кінця 2020 року та збільшення бюджетної гарантії ЄС до 26 мільярдів євро та досягнення цільового показника інвестицій у 500 мільярдів євро ще не розглядалося (European Court of Auditors (ECA), 2018);

Європейські структурні та інвестиційні фонди (*European Structural and Investment Funds (ESIF or ESI Funds)* – англ.) ESIF охоплюють п'ять окремих фондів, які спрямовані на зменшення регіональних дисбалансів у всьому Союзі, з політичними рамками, встановленими на семирічний бюджетний період MFF. До складу фондів входять: Європейський фонд регіонального розвитку (ЄФРР); Європейський соціальний фонд (ESF); Фонд згуртованості (CF); Європейський сільськогосподарський фонд розвитку сільських районів (EAFRD); та Європейський фонд морського та рибного господарства (ЄФМР) (European Court of Auditors (ECA), 2018);

Змішаний проєкт (*blended project* – англ.) проєкт ДПП, який поєднує кошти ЄС з приватними фінансовими ресурсами (European Court of Auditors (ECA), 2018);

Імплементация (*implementation* – англ.) – акт початку використання плану або системи: впровадження змін/політики/програми; набір заходів, призначених для реалізації програми, що впроваджується; заходи програми описані досить детально, щоб незалежні спостерігачі могли виявити їх присутність та силу (Implementation|*Cambridge dictionary*, 2022);

Інвестиція (*investment* – англ.) – вкладення грошей або капіталу з метою отримання прибутку у вигляді відсотків, доходу або підвищення вартості; присвячувати, використовувати або віддавати час, талант, емоційну енергію тощо для досягнення мети чи досягнення чогось; в освіту це первісне вкладення в людський капітал (Investment| *Collins online dictionary*, n.d.);

Індексация (*indexation* – англ.) – автоматичне коригування заробітної плати, податків, пенсійних виплат, процентних ставок тощо відповідно до змін вартості життя чи іншого економічного показника, зокрема щоб компенсувати інфляцію (Indexation|*Collins online dictionary*, n.d.);

Інновація у професійній освіті (*innovation vocational education* – англ.) – нова річ або новий метод виконання чогось; впровадження нових ідей, методів чи речей; нововведення у освітню підготовку, яка надає практичний досвід у певній професійній сфері, як то сільське господарство, сфера обслуговування чи промисловість (Innovation & Vocational education|*Collins online dictionary*, n.d.);

Інтерес (*interest* – англ.) – те, що цікавить; хобі чи заняття почуття цікавості чи стурбованості чимось чи кимось; спонукати втягнутися в щось (Interest|*Collins online dictionary*, n.d.);

Інтернаціоналізація (*internationalization* – англ.) – стати міжнародним; поставити під міжнародний контроль; розвиток міжнародних соціально-економічних зв'язків і відносин між суб'єктами підприємницької (та інших видів) діяльності в процесі переростання продуктивними силами меж національної економіки і формування інтернаціонального процесу безпосереднього виробництва чи взаємодії (Internationalization|*Collins online dictionary*, n.d.);

Інфраструктура (*infrastructure* – англ.) – основна, базова структура або особливості системи чи організації; основні об'єкти та системи, що обслуговують країну, місто чи область, як транспортні та комунікаційні системи, електростанції та школи; запас основного капіталу в країні, включаючи заводи, дороги, школи тощо, що розглядається як визначальний фактор економічного зростання (Infrastructure|*Collins online dictionary*, n.d.);

Компаратор державного сектору (*Public Sector Comparator (PSC)* – англ.) широко використовуваний порівняльний інструмент, який перевіряє, чи приватна інвестиційна пропозиція пропонує співвідношення ціни та якості в порівнянні з традиційною формою закупівлі (European Court of Auditors (ECA), 2018);

Координація (*coordination* – англ.) – гармонійне поєднання або взаємодія, як функцій або частин; організація діяльності двох або більше груп, щоб вони ефективно працювали разом і знали, що роблять інші (Coordination|Collins online dictionary, n.d.);

Курикулум (*curriculum* – англ.) – навчальний план; курс навчання з одного предмета в школі чи коледжі; список усіх курсів навчання, які пропонує школа чи коледж; будь-яка програма чи план діяльності; пакет курсів, навчальних програм та їх зміст, запропонований і затверджений освітніми інституціями (Curriculum|Collins online dictionary, n.d.);

Ліквідність (*liquidity* – англ.) – можливість швидко реалізувати активи за готівку; ступінь, в якій активи організації є ліквідними, що дозволяє їй виплачувати свої борги, коли вони настають, а також переходити до нових інвестиційних можливостей; здатність підприємства виконувати зобов'язання без вибуття основних засобів; здатність ринку поглинати купівлю і продаж, не викликаючи надмірних коливань цін (Liquidity|Oxford Reference, n.d.);

Менеджер (*manager* – англ.) – призначена посадова особа, відповідальна за управління в організації. Ця посадова особа, як правило, працює з особами, відповідальними за виконання доручених завдань і, контролює їх та звітує (Manager|Oxford Reference, n.d.);

Модернізація (*modernization* – англ.) – використання новітньої інформації, методів чи технологій (<https://www.britannica.com/dictionary/modernization>); погляд на історичний прогрес як на серію етапів, що відображають інтелектуальний, технологічний, економічний та політичний розвиток (Modernization|Oxford Reference, n.d.);

Муніципальний (*municipal* – англ.) – той, що пов'язаний з містом, яке має власне місцеве самоврядування, або приналежний йому (Municipal|Collins online dictionary, n.d.);

Навчання впродовж життя (*lifelong learning* – англ.) – надання або використання можливостей як формального, так і неформального навчання протягом усього життя людей, щоб сприяти постійному розвитку та вдосконаленню знань і навичок, необхідних для працевлаштування та особистого розвитку (Internationalization|Collins online dictionary, n.d.);

Оперативна програма (*Operational programme (OP)* – англ.) ОП визначає пріоритети та конкретні цілі держави-члена, а також те, як фінансування (ЄС та національне державне та приватне співфінансування) буде використано протягом певного періоду (зазвичай 7 років) для фінансування проєктів. Ці проєкти повинні сприяти досягненню певної кількості цілей, визначених на рівні пріоритетної осі ОП. ОП можуть отримати фінансування від ЄФР, КФ та/або ЄСФ. Операційний документ готується державою-членом і має бути затверджений Комісією, перш ніж можна буде здійснювати будь-які платежі з бюджету ЄС. ОП можуть бути

змінені протягом охопленого періоду лише за згодою обох сторін (European Court of Auditors (ECA), 2018);

Орган управління (*managing authority* – англ.) – це національний, регіональний або місцевий державний орган (або будь-який інший державний чи приватний орган), який був призначений державою-членом для управління Оперативною програмою. Його завдання включають вибір проектів для фінансування, моніторинг реалізації проектів та звітування перед Комісією про фінансові аспекти та досягнуті результати (European Court of Auditors (ECA), 2018);

Органи-замовники (*Contracting authorities* – англ.) – це державні, регіональні чи місцеві органи влади або органи публічного права, які повинні застосовувати директиви про державні закупівлі для державних контрактів та конкурсів проектів (European Court of Auditors (ECA), 2018);

Освітня програма (*educational program* – англ.) – це програма, написана закладом або міністерством освіти, яка визначає прогрес у навчанні кожного предмета на всіх етапах формальної освіти (*Effective Practices for Educational Program Development*, 2018);

Партнер (*partner* – англ.) – особа, яка бере участь у якійсь спільній діяльності з іншими людьми; одна з двох або більше осіб, які займаються одним і тим самим підприємством і розподіляють його прибутки та ризики: кожна є агентом для іншого або інших і несе відповідальність за борги фірми, за винятком випадків, коли вони обмежені власними інвестиціями (*Partner|Collins online dictionary*, n.d.);

Період програмування (*programming period* – англ.) багаторічні рамки, в рамках яких плануються та реалізуються видатки Структурних фондів та Фонду згуртованості (European Court of Auditors (ECA), 2018);

Приватизація (*privatization* – англ.) – вилучення з-під державного контролю та передача під приватний контроль або власність; політика чи процес продажу, або передачі державної чи суспільної власності у руки приватних інвесторів (*Privatization/The Britannica Dictionary*, 2022);

Приватний (*private* – англ.) – у власності чи під контролем фізичної особи чи комерційної компанії, а не держави чи офіційної організації (*Private|Collins online dictionary*, 2007);

Проект (*project* – англ.) – пропозиція, схема чи дизайн; завдання, що вимагає значних та узгоджених зусиль; масштабний організований захід (*Project|Collins online dictionary*, n.d.);

Публічно-приватне партнерство (ППП) в освіті (*public-private partnership (PPPs) in education* – англ.) – довгострокові договірні відносини між урядом і приватним постачальником для повного або часткового надання освітньої інфраструктури та послуг; забезпечення структури, за допомогою якої можна об'єднати державний та приватний сектори, щоб доповнити сильні сторони один одного у фінансуванні та наданні освітніх послуг; урядова служба або приватне підприємство, що фінансується та діє через

партнерство між урядом та одним або декількома приватними підприємствами (Verger, Moschetti, 2017);

Ревальвація (*revaluation* – англ.) – підвищення купівельної спроможності грошової одиниці, може використовуватись в якості інструменту грошової реформи для регулювання грошового обігу; акт повторного обчислення вартості чого-небудь, особливо щоб надати йому більшу цінність, ніж раніше (Revaluation|*Cambridge dictionary*, 2022);

Регіон (*region* – англ.) – територія, яка розглядається як одиниця з географічних, функціональних, соціальних або культурних причин; частини країни, які не є столицею та її околицями; будь-яка велика, невизначена й безперервна частина поверхні чи простору; одиниця адміністративного поділу країни (Region|*Collins online dictionary*, n.d.);

Регламент загальних положень (*Common provisions regulation (CPR)* – англ.) Регламент (ЄС) № 1303/2013 Європейського парламенту та Ради від 17 грудня 2013 року, що встановлює спільні положення щодо Європейського фонду регіонального розвитку, Європейського соціального фонду, Фонду згуртованості, Європейського сільськогосподарського фонду розвитку сільських районів та Європейського фонду морського та рибного господарства та встановлення загальних положень щодо Європейського фонду регіонального розвитку, Європейського соціального фонду, Фонду згуртованості та Європейського фонду морського та рибного господарства та скасування Регламенту Ради (ЄС) № 1083/20061 (European Court of Auditors (ECA), 2018);

Регулювання (*regulation* – англ.) – контроль діяльності або процесу за допомогою встановлених правил; розпорядження уряду чи міністерства, що має силу закону (Regulation|*Collins online dictionary*, n.d.);

Резидент (*resident* – англ.) – присутній або притаманний чому-небудь; проживання або перебування в місці під час роботи, виконання службових обов'язків тощо; суб'єкт правовідносин, що має додаткові права та обов'язки (Resident|*Collins online dictionary*, n.d.);

Резидуальний (*residual* – англ.) – залишок використовується для опису того, що залишилося від чогось, коли більша його частина зникла; гонорар, що виплачується виконавцю за кожне повторення знятого або записаного матеріалу; різниця між фактичним значенням певної змінної та середнім чи іншим оціненим значенням (Residual|*Collins online dictionary*, 2007);

Реконструкція (*reconstruction* – англ.) – процес відновлення країни шляхом посилення економіки; діяльність з відновлення будівлі, споруди чи дороги, оскільки вона була пошкоджена; відтворення події, щоб зрозуміти або показати, що саме сталося (Reconstruction|*Collins online dictionary*, 2007);

Ризик (*risk* – англ.) – можливість зазнати нещастя або втрати; небезпека або ймовірність втрати; ступінь ймовірності втрати; ймовірність збитку або іншої події, за яких може бути подано позов; розмір позову у разі настання події, що завдала збитку; тип збитку, який покриває поліс

страхування; сума, яку може втратити страхова компанія (Risk|*Collins online dictionary*, 2007);

Сектор економіки (*economic sector* – англ.) – одна із сфер діяльності, на які поділяється економіка країни частина економіки, яка може бути відокремлена від інших частин через свій особливий характер (Economic sector|*Cambridge dictionary*, 2022);

Сервіс (*service* – англ.) – акт допомоги чи допомога; організована система трудових і матеріальних засобів, що використовуються для забезпечення потреб населення; те, що потребує суспільство, наприклад, транспорт, засоби зв'язку, лікарні чи енергопостачання, що надається в спланований та організований спосіб урядом чи офіційним органом; певна послуга організації чи приватної компанії, коли вона надає щось для громадськості або діє від імені уряду; види діяльності, як туризм, банківська справа та продаж речей, які є частиною економіки країни, але не пов'язані з виробництвом товарів (Service| *Collins online dictionary*, 2007);

Синдикат (*syndicate* – англ.) – об'єднання підприємств або окремих осіб, організованих для здійснення спільного проекту, що вимагає значного капіталу; інформаційне агентство, яке продає статті, фотографії тощо для кількох газет для одночасної публікації; будь-яке об'єднання підприємств з метою захоплення ринку шляхом спільного збуту товарів за спільними цінами (Syndicate|*Collins online dictionary*, 2007);

Система якості освіти (*quality education system* – англ.) – рамка, що оперативно концептуалізує якісну систему освіти як таку, що є ефективною за призначенням, має стійкий/постійний розвиток або реагує на нього, є справедливою, ресурсоефективною і перекладається на предметний, а не символічний доступ (*Quality Education system*, 2022);

Соціальні партнери (*social partners* – англ.) – групи, які співпрацюють у робочих відносинах для досягнення взаємно узгодженої мети, як правило, на користь усіх залучених груп: роботодавців, працівників, профспілок та уряду; відіграють ключову роль в управлінні трудовими відносинами та є ключовими дійовими особами в системах трудових відносин (*UNESCO EDUCATION RESEARCH AND FORESIGHT WORKING PAPERS* 2009);

Спільне управління (*shared management* – англ.) метод виконання бюджету ЄС, за якого Комісія делегує завдання виконання державам-членам, зберігаючи при цьому остаточну відповідальність (European Court of Auditors (ECA), 2018);

Стандарти якості (*Quality Standards* – англ.) – документи, що містять вимоги, специфікації, креслення, рекомендації або характеристики, які можна часто використовувати для забезпечення відповідності матеріалів, процесів, продуктів і послуг для їх призначення; детальна інформація про вимоги, специфікації, різні рекомендації та характеристики для відповідності якості продукту для досягнення його мети (Maiti, 2022);

Стейкхолдер (*stakeholders* – англ.) – будь-яка особа, на яку прямо чи опосередковано впливає те, що відбувається в установі (підприємстві);

зацікавлені сторони в освіті включають: студентів/учнів, батьків, освітян, адміністрації закладів освіти, бізнес-спільноту, філантропів та благодійні організації, місцеві та державні органи влади, представники уряду, платники податків, профспілки, особи які визначають політику в галузі освіти, виборці, наглядові ради закладів освіти, місцеві громади (Drew, 2022; Stakeholders|Collins online dictionary, 2007);

Стратегія (*strategy* – англ.) – конкретний довгостроковий план успіху, особливо в бізнесі чи політиці; навички в управлінні або плануванні; обміркований (обґрунтований) спосіб досягнення певної мети (Strategy|Collins online dictionary, 2007);

Суброгація (*subrogation* – англ.) – заміна однієї особи чи речі іншою, зокрема, надання поручителя, який сплатив борг, замість кредитора, що дає йому право на сплату від первісного боржника (Subrogation|Collins online dictionary, 2007);

Транс-європейські транспортні мережі (TEN-T) (*Trans-European Transport Networks Transport (TEN-T)* – англ.) – це запланований набір автомобільних, залізничних, повітряних і водних транспортних мереж у Європі. Розвиток інфраструктури TEN-T тісно пов'язаний з реалізацією та подальшим просуванням транспортної політики ЄС. Він включає в себе базову мережу та комплексну мережу, які мають бути завершені до 2030 та 2050 років відповідно (European Court of Auditors (ECA), 2018);

Транш (*tranche* – англ.) – кількість акцій компанії; частка позики, кредиту, що передається позичальнику одноразово, у вигляді однієї порції; частина або розстрочка, зокрема кредиту чи випуску акцій (Tranche|Collins online dictionary, 2007);

Фінансові інструменти (*financial instruments* – англ.) Фінансові інструменти є загальним терміном для контрактів, які передбачають їх власнику вимогу до боржника. ЄС надає підтримку трьох можливих типів фінансових інструментів: акціонерного капіталу, позики та гарантійних інструментів. Інструменти власного капіталу або позики – це контракти між інвестором та об'єктом інвестування або між кредитором та позичальником. Гарантії – це договори, в яких гарант гарантує права інвестора або кредитора (European Court of Auditors (ECA), 2018);

Фіскальний (*fiscal* – англ.) – пов'язаний з державними фінансами, зокрема податковими надходженнями; пов'язаний з фінансовими питаннями (Fiscal|Collins online dictionary, 2007);

Фонд згуртованості (*Cohesion Fund (CF)* – англ.) спрямований на зміцнення економічної та соціальної згуртованості в Європейському Союзі шляхом фінансування екологічних та транспортних проектів у державах-членах із ВВП на душу населення менше 90 % від середнього по ЄС (European Court of Auditors (ECA), 2018);

Фонд Об'єднання Європи (*Connecting Europe Facility (CEF)* – англ.) Фонд Об'єднання Європи надає з 2014 року фінансову допомогу трьом секторам: енергетиці, транспорту та інформаційно-комунікаційним

технологіям (ІКТ). У цих трьох сферах СЕФ визначає інвестиційні пріоритети, які мають бути реалізовані в найближче десятиліття, такі як електричні та газові коридори, використання відновлюваної енергії, взаємопов'язані транспортні коридори та більш чисті види транспорту, високошвидкісні широкосмугові з'єднання та цифрові мережі (European Court of Auditors (ECA), 2018).

Список використаних джерел:

- Association. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*.
<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/association>;
- Coordination. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*.
<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/coordination> ;
- Devaluation. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*.
<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/devaluation> ;
- Distribution. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*.
<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/distribution> ;
- Diversification. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*.
<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/diversification> ;
- Drew, C. (2022). *15 Top Stakeholders In Education*.
<https://helpfulprofessor.com/stakeholders-in-education/> ;
- Stakeholders. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*.
<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/stakeholder> ;
- Economic sector. (2022). In *Cambridge Dictionary*.
<https://dictionary.cambridge.org/ru/словарь/английский/sector> ;
- Economy. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*.
<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/economy>;
- Verger, A. & Moschetti, M. (2017). *Public-Private Partnerships as an Education Policy Approach: Multiple Meanings, Risks and Challenges*. ResearchGate.
<https://www.researchgate.net/publication/313847863>;
- Effective Practices for Educational Program Development*. (2018).
<https://www.asccc.org/sites/default/files/Effective%20Practices%20Paper%203.12.18.pdf> ;
- Expert. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*.
<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/expert> ;
- Expropriation. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*.
<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/expropriate>;
- Fiscal. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*.
<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/fiscal>;
- Guarantor. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*.
<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/guarantor>.);
- Implementation. (2022). In *Cambridge dictionary*.
<https://dictionary.cambridge.org/ru/словарь/английский/implementation> ;
- Indexation. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*.
<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/indexation>;
- Infrastructure. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*.
<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/infrastructure> ;
- Innovation & Vocational education. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*.
<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/innovation> ;
- Interest. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*.
<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/interest>;

Internationalization. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*. <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/internationalize> ;

Investment. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*. <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/investment>;

Liquidity. (2022). In *Oxford Reference*. <https://www.oxfordreference.com/search?q=liquidity&searchBtn=Search&isQuickSearch=true>;

Manager. (2022). In *Oxford Reference*. <https://www.oxfordreference.com/search?q=manager&searchBtn=Search&isQuickSearch=true>;

Modernization. (2022). In *Oxford Reference*. <https://www.oxfordreference.com/search?q=modernisation>;

Municipal. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*. <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/municipal> ;

Partner. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*. <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/partner>;

Private. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*. <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/private>;

Privatization. (2022). In *The Britannica Dictionary*. Encyclopædia Britannica, Inc. <https://www.britannica.com/dictionary/privatization> ;

Project. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*. <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/project>;

European Court of Auditors (ECA). (2018). *Public Private Partnerships in the EU: Widespread shortcomings and limited benefits* (pursuant to Article 287(4), second subparagraph, TFEU): Special Report, 09. https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR18_09/SR_PPP_EN.pdf ;

Quality Education system. (2022). UNESCO: International Bureau of Education. <http://www.ibe.unesco.org/en/geqaf/annexes/technical-notes/quality-education-system> ;

Reconstruction. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*. <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/reconstruction>;

Region. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*. <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/region> ;

Regulation. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*. <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/regulation>;

Resident. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*. <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/resident>;

Residual. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*. <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/residual> ;

Revaluation. (n.d.). In *Cambridge Dictionary*. <https://dictionary.cambridge.org/ru/словарь/английский/revaluation> ;

Risk. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*. <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/risk>;

Service. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*. <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/service>;

Strategy. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*. <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/strategy>;

Subrogation. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*. <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/subrogation>;

Syndicate. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*. <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/syndicate>;

The Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU). (2009). (Title IX. Article 152). An official website of the European Union. https://lexparency.org/eu/TFEU/ART_152/;

Tranche. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*. <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/tranche>;

Maiti, S. (2022). *What are Quality Standards?* Education leaves.
<https://educationleaves.com/what-are-quality-standards>;

Гарант. (2013). В І. Г. Бережнюк (Ред.) *Митна Енциклопедія*, Т.1. (с. 142).
Хмельницький: Мельник А.А.;

Curriculum. (n.d.). In *Collins Online Dictionary*.
<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/curriculum>.

Довідкове видання

Вороніна-Пригодій Даша Анатоліївна
Радкевич Олександр Петрович
Слободяник Олександр Васильович
Попова Валентина Вікторівна
Чепуренко Янна Олексіївна

**ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО
У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ**

Термінологічний словник

[Електронне видання]

Наукові радатори:
Радкевич В.О., Кравець С.Г.

Редактор-коректор Л.Гуменна
Бібліографічний редактор В. Маркова
Обкладинка, верстання – Л. Шестерікова

Формат 60x84/16.
Авт. арк. 3. Зам. 2/2022.

Виготівник і видавець:
Інститут професійної освіти НАПН України
03045, Київ, провулок Віто-Литовський, 98-а

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру:
серія ДК № 3805 від 21.06.2010 року*